

Töö ja Terwis

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

SP₁ - 2754

1929

Viies aastakäik

PE 5244

Tegewad toimetajad

L. Johanson, A. Tooms ja J. Ode

Eestimaa Haigekassade Liidu väljaanne

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eestimaa Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 1

Jaanuar 1929. a.

V aastakäik

SISU: 1) Aasta vahetusel — J. O. 2) Mõnda ühiskondlise tervishoiu päevamuredest — Dr. H. Jürgenson. 3) Kõrguspäike — Dr. med. Fr. Josefi järele. 4) Suusatamis- ja uisutamisspordist — Dr. H. Jürgenson. 5) Valga Üldhaigekassa tegevuse ülevaade 1923.—28. a. — K. Rätsepp. 6) Saksa Töölis-Samariitlaste Liidu tegevusest. 7) Kinnitusameti otsusi. 8) Haigekassade tegevusest. 9) Mitmesugused teated.

Aasta vahetusel.

J. O.

Ajakiri „Töö ja Tervis“ algab käesoleva aastaga oma 5. ilmumisaastat — selgitustööd tehes rahva sotsiaalse olukorra tõstmiseks ja tervishoiu olude parandamiseks. Et senini tehtud töö tunnustamist on leidnud, seda kinnitab selle aja kestes ajakirja ümber koondunud lugejate ja kaastöölise arv, mis aast-aastalt järjekindlalt kasvanud. Et see side ajakirja toimetuse ja lugejate vahel veel tihedamaks muutuks, selleks tahab toimetus käesoleval aastal kõik teha.

Pilku heites meie sotsiaalkindlustusele, ei ole möödunud aastal sel alal mingisuguseid edusamme ära märkida.

Vastava haiguskindlustusseaduse elluviimist on pikkisilmi oodatud juba kümme aastat. Seaduse arutamist parlamendis on ikka edasi lükatud, andes seaduse-eelnõu ümbertöötamiseks tagasi komisjoni. Viimane seaduse-eelnõu, mis valmis juba möödäläinud aasta algul, osutus tööliklassile ja haigekassadele täiesti vastuvõtmatuks, kuna seal ettenähtud oli senise haigekassa omavalitsuse kaotamine, töösturite esitajatele võimaldamine peakoosolekutest ja juhatusel osavõtt, mille vastu haigekassad j. t. töölisorganisatsioonid käredate protestiavaldestega esinesid. Aasta lõpul töötati see seaduse-eelnõu ümber, arvestades sealjuures ka haigekassade soovidega ja esitati uue töö-hoolekandeministri poolt valitsusele vastavate muudatuste ja täiendustega. Selles eelnõus laiendati seaduse ulatust ka põllutöölise kohta, kuna põllutöölised senini Eestis veel töökaitseta ja igasuguse kindlustuseta. Haigekassadele on jäetud alles omavalitsus, mille kaotamiseks põhjust ei ole. Kindlustusmaksud on eelnõus jäetud täiesti tööandjate kanda, mis neile raskeks ei osutu nende väiksuse (2%) tõttu, sest Eesti töösturite kohustused tööliste töötasu ja sotsiaalkindlustuse suhtes on võrdlemisi väiksemad kui teistes riikides.

Ka on üliõpilaste haiguskassa asutamise mõte päevakorrale kerkinud. Haigekassast kavatakse toetust andma hakata haigetele üliõpilastele.

Krooniliste haigete, töövõimetute, vanade ning leskede ja vaestelaste kindlustamise küsimus, mis mitmel haigekassade kongressil kõne all olnud, on paigalt nihkuma hakanud. Möödäläinud aasta novembrikuul esitas rkl. L. Johanson Vabariigi Valitsusele „Haiguse, töövõimetuse ja vanaduse vastu ning leskede ja vaestelaste kindlustamise seaduse eelnõu“, mis praegu riigikogu sotsiaalkomisjonis.

Haigekassade sisemises elus ei ole midagi rõõmustavat ära märkida. Töölise madalate palgaolude tõttu puudub haigekassadel võimalus kassaosalistele ja nende perekondadele vastava arstiabi korraldamiseks. Väljaminekud ületavad paljudes haigekassades sissetulekud. Ettevõtete poolt antakse vaelandmeid haigekassa maksude üle, haigekassa maksusid tasutakse korralt või jäetakse üldse tasumata. Haigekassade ja arstide vahel on jätub palju soovida. Tallinna Ühise Haigekassa ja arstkonna vaheline konflikt, mille tagajärjel arstid streikima hakkasid, kestab edasi ja on praegugi veel lahendamata, vaatamata ajutisele kokkuleppele. Kuna küsimus kõiki haigekassasid riivab, tuleb sellele enam tähelepanu pöörata kui senini. Ei saa nimetamata jätta mõnesuguseid soovimata pahesid ja väärnähtusi Võru-Peterseri ja Narva Üldhaigekassades. Kuna mõlema haigekassa juhatusesse sattunud ettevõtete administraatorid juhatuses tooniandjateks osutasid, näitab see väga kujukalt, kuhu poole sihivad ettevõtete esitajad ja ametnikud.

Pilku heites välismaade sotsiaalkindlustusele möödunud aastal, peab tunnistama, et neis ka vähe paremusi saavutatud.

Prantsusmaal 14. märtsil 1928. a.

vastuvõetud riiklik sotsiaalkindlustuse seadus võimaldab õige piiratud abiandmist nii haiguse kui töövõimetuse korral.

Austrias laiendati juulikuul haiguskindlustusseadust küll ka põllutöölisele, kuid see kindlustus osutub alamaastmeliseks „2-järgu“ kindlustamiseks, võrreldes tööstustöölisega.

Inglise valitsuse poolt 19. apr. maksmapandud töötaoleku vastu kindlustusseadus on halvemaks muutunud. Samuti on paljutöötava reformi haiguse ja invaliidsuse vastu kindlustamiseseaduse tulemuseks mõned väikesed tehnilised muudatused.

Daani parlamendi poolt vastuvõetud seadus kokkuhoiu tähe all näitab järsku pööret halvenemise poole sotsiaalkindlustuses, riivates kõiki kindlustusalasid.

Norra püüab samuti sotsiaalkindlustuse kulude vähendamise poole.

Tshehhoslovakkia 1924. a. seadus muudeti hiljuti ja ei saa ütelda, et muu- tused paremusi toonud oleks.

Ka Lätis tahetakse tööliste kinnituseadust halvendada, vähendades riigi poolt maksetavat toetust umbes poole võrra.

Edu võiks märgata vast ainult Nõukogude Vene sotsiaalkindlustuses, kus haiguskindlustuse alla arvati kõik põllutööstuses töötavad töölised ja teenijad.

Sotsiaalkindlustuse vähene edu on tingitud sellest reaktsioonist, tagasikikumisest, mis viimasel ajal Euroopa riikide poliitilises elus avaldunud. Töötava kihhi iseteadvuse ja arusaamise arenemisega paraneb ka sotsiaalne seisukord ja eluvõimalused.

Mõnda ühiskondlise tervishoiu päevamuredest.

Dr. H. Jürgenson — Tartu.

Sotsiaalne ehk ühiskondline tervishoid teeb tegemist väga mitmete küsimustega, peale puhtarstlike küsimuste peab sotsiaal-hügieenik tuttav olema poliitilise ökonomia, sotsioloogia, statistika ja terve rea teiste küsimustega.

Kus harilik tervishoidlane näitab, kuidas end haiguste eest tuleb hoida, missugune vesi on joogile kõlbmatu, missugune õhk kahjulik, missugune valgus silmekurnav, seal tuleb sotsiaal-hügieenikul küsimusi palju otsekohe- semas mõttes lahendada, ta ei tee mitte sellega niipalju tegemist, mis kõik halb on, kuivõrd äranäitab, mis on tarvis ettevõtta, et vastava ühiskondlise ühiku elu parandada.

Sotsiaal- ehk ühiskondlist hügieeni võib ses mõttes positiivseks, prakti- liseks nimetada, vastandiks haiguste eest end kaitsma õpetavale tervishoiule, negatiivsele hügieenile. Just seetõttu omab sotsiaalne tervishoid just oma erilise tähtsuse meie tänapäevale, kus meie ilmasõja ja teiste sõdade, revolutsioonide varemotel omale elamud ehi- tama hakkasime ning niikuinii kõiki ei- tavale, mahalõhutava asemele nüüd mi- dagi positiivsemat, paremat peame pa- nema. Ühiskondline tervishoid, saades

seetõttu nende tingimuste uurijaks, mil- lised rasket mõju avaldavad meie vae- sema rahvakihi peale (tänapäeva ras- ked majanduslised ja sotsiaalsed olud), seab omale siinjuures ka ülesandeks parandada seda, mis meil halba on. Professor A. Grotjahn vormuleeribki ühiskondlise tervishoiu ülesandeid kui 1) kirjeldavat ja 2) normeerivat tea- dust.

Kui sotsiaalse tervishoiu juures nüüd peatuda ja ainult arstesse puutuvaid küsimusi siin teistest puht sotsiaal- ökonomilistest, majanduslistest eral- dada katsumise, siis seisaksime ees- rinnas just järgmiste küsimuste juures: Esmalt korteri küsimuse, siis toitmise, sigivuse ja tõutervishoiu, siis töö-ter- vishoiu, lastekaitse jne. küsimuste juu- res. Lisaks nendele tuleksid võitlus tu- berkuloosi (tiisikuse) vastu, võitlus al- koholismi, suguhaiguste ja teiste külge- hakkavate haiguste vastu.

Tervishoidlase ülesanne korteriküsi- muse lahendamises seisaks selles, et ära näidata, kui palju põrandapinda, toakõrgust, soojust, valgust, õhku, puh- tust jne. vajab inimene. Toitlusküsi- muses tuleb tervishoidlasel ära näidata, kui palju kalooriat vajab töötaja isa,

ema ehk lapsed, missugune peab toit olema. Kus ju toit sisaldama eneses peab nii rasvu, kui ka jahuaineid ja valke, soolasid, maitseaineid ning viimaks ülitähtsaid vitamiine, tooresaineid. Sigivuse ning touterbishoiu alal oleks hügieenikul nii mõndagi ka öelda. Liialdused sugulises läbikäimises ühes joomistega ja neid saatvate suguhaigustega on siin suuremaks pinnaks ja paheks meie elus. Töö-tervishoiust rääkides tuleb tervishoidlasel äranäidata, mitu tundi töötada on töölisel kõige soovitamam, öö-töötunnid tulevad viimseni võimalikult kaotada, laste ja naiste töö osutub öösel perekonnale otse saatusliselt kahjulikuks. Ka tööruumide, tehaste puhtuse jne. küsimused käivad siia alla, samuti kui ka kõige mitmesugused tööstuslised mürgitused ja haigustumised selle tagajärjel. Lastekaitse all on hügieenikul tarvis näidata, kuipalju soojust ja valgust ning toitu vajab laps toas elades, kui palju mänguvälja õue peal jne. Ka kaitset külgehakkavate haiguste vastu koolieas tuleb siin käsitada. Nüüd jääksid veel järele võitlus tuberkuloosi, suguhaiguste ning alkoholismiga; et siin arstil midagi ka öelda on, on iseeneesteki arusaadav.

Sotsiaal-tervishoidlaste ülesanne jääb seega nõuandjaks, kuna nende tähelepanekuid kinnitavad vastavad uurimused.

Herbert Spenceri poolt on omal ajal etteheide tehtud sotsiaal-tervishoiule, et ta nõrke aitab elama jääda, kunas nad muidu oleksid hukkunud elu võitluses oma olemasolu eest. Sama õpetlasele on näidatud, et me tuleva soo tervishoid tingitud on õieti ainult kolmest peateguritest: see on tuberkuloos-

sist, suguhaigustest ja alkoholismi vastu võitlemisest ja kui me nendele kuidagi piire panna saame, siis kiduraid sündida ei tohiks, edasi on tähelepanekuid, et koguni nõrgad lapsed on peadesse oludesse sattudes tugevateks sirgunud ja vaimlisi suurinimesi andnud. Edasi teame ka, et paljud geeniusedki (Kant jne.) olid nõrgavõitu kehaehitusega, kuid siiski on nad jäädvustanud igaveseks oma surematu nime. Kui tänapäev aga rahvaste tõu hävitavate peateguritesse pilku heita, siis leiame siin tiisikuse suurt levimist, suguhaiguste alalt teame, et Stockholmis näiteks 1915. aastal (Hausteni järele) iga suguvõimne 5 mees ja 10 naine siifiliste haigustunud oli, iga kuues mees ja 50 naine pehme shankerisse haigustunud oli, kuna gonoroasse iga mees ja iga kolmas naine haigustunud olnud. Kui kõigele sellele veel juurde lisada alkoholismi, kui ühiskondlist pahet, siis tohiks küllalt selgeks saada nende lagastav mõju rahva tervise peale.

Kuidas leida siit väljapääsu? Küllalt raske küsimus! Ilmasõda ja sellele järgnevad revolutsioonid on ikka vähe veel mõjunud näiliselt meie ühiskondlisele mõtteviisile. Elatakse ning raisatakse, ehk jälle kogutakse kuni surmani, et viimaks, kõige kogutud varandusega ei teata mis peale hakata. Kõiki on meil vahest, mitte ükski inimlikku kaastunnet kaasinimese vastu, kust ka pärit siis kõik arusaamatused ning viletsused ja vihavaen. Tuleks piire panna siin raiskamistele, tuleb parandada meie tööliste töötamisvõimalusi, tuleb erilist rõhku panna lastekaitsele — need jäävadki nendeks muredeks, millest huvitatud sotsiaalne tervishoid-

Kõrguspäike.

Dr. med. Fr. Josefi järgi.

Ultra-violett kiirte kõige loomulikum ja mahedam valguse-aliikas, mis omab kunstliku kõrguspäikese tervendava mõju, on päike. Kuid meie geograafilises olukorras on väga vähe päikese-paistelisi päevi, ilmad on pilvised ja vihmased, sellepärast peame loomuliku päikese asemel kasutama kunstlikku kõrguspäikest. Pealegi maakera ümb-

ritsev uduring imeb enesesse päikese ultra-violett kiirtest suurema osa. Ainult selge ilmaga on kõrgmäestiku selges õhus neid tervendava mõjuga kiiri olemas tarvilises hulgas ja tugevuses. Ka on võimalik kvarts-lampi, seda n. n. „kõrguspäikest“ tarvitada igal ajal ja igas kohas, kus olemas elekter.

Kui kunstlik valguseallikas, kiireta-

des kogu keha, suudab selle nahka pruunistada, siis on see ainuke mõõdu-puu selle allika kasutamiseks tervendamisotstarbel.

Nõndanimetatud kõrguspäike on ainuke sarnane kunstlik valguse allik, mis vastab kõiki eeltingimusi. Ta omab võrratu tugeva ultra-violetti mõju. Mitmesuguselt astendades lambi kaugust kehast ja täpselt ära määrates kiiretamise aja — võib teda kasutada heade tagajärgedega igasuguste haiguste ravimiseks. Kõrguspäikese hea külg, võrreldes teiste kiiretamis-meetoditega, iseäranis Röntgeniga, on ka see, et arsti eksimine kiiretamisaja suhtes ei mõju siin hävitavalt, vaid vastuoksa, on täiesti kahjutu. Liigestest kiiretamisest tavaliselt tekivad samasugused põletishaavad nagu loomuliku päikese kõrvetades, nagu seda sageli võimalus näha suvel päikesevanne võttes. Sarnase häda korral on parimaks arstirohuks vaseliin.

Kiiretamise ajaks peab haige end riietest vabastama, kas täielikult või ainult haigestunud kehaosa, sest igasugune riie takistab ultra-violetti kiirte edasitungi.

Milliseid haigusi on võimalik parandada kõrguspäikesega? Põhjendatud väljavaateid ses suhtes on järgmiste kohta:

1) Suurem osa kondi, naha, liigete ja kõhu ilanaha tiisikus.

2) Kopsude tiisikus, aga ainult algstaadiumis.

3) Skrofulos, see praegusel ajal väga levinud lastehaigus. Arvatakse, et see on üks tiisikuse erivorme. Ainult lapse-eas võtab tiisikus skrofulosi kuju. Skrofulosi tundemärgid on: üldine haiglane väljanägemine, kahvatus, söögiisu puudumine, väsinud olek, sageli väike palavik. Nina avaus katki, kaetud veriste kärnadega, ülemine huul paistes, lõhenenud, krobeline, kõrvus sageli mädanik, silmad punased. laud paistetatud ja haiglased. Kaela ja kuklatagused näärmed paistetavad üles, lähevad pehmeks ja hakkavad mädanema, moodustades paiseid. Nendest jäävad armid, mis vanas easki tunnistavad skrofulosi põdemist.

4) N. n. inglise haigus ehk rahiit, mis väljendub kontide pehmuses ja kõverdumises. Selle haiguse ohvriks lan-

gevad kunstlikult ja puudulikult toidetud, niisketes ja päikesepaisteta korterites elutsevad lapsed 1—6 aastani. Kui arstiabi ei otsita kohe haiguse alguses, siis on võimalikud kohutavad järeldused: haige selgroog kõverdub, samuti ta näokondid, moonutades näo jõledaks, ta võib jalust jääda hoopis sandiks. Ka kitsas ristluu on halvasti ravitsetud rahiiti tulemus.

5) Lümfatiline diatees laste juures, mis selles seisab, et laps kergesti haigestub, ta on kahvatu, punsunud nahaga, aeglase veretuksumisega, nõrga hingamisega, kergesti saab ilanaha katarri jne.

6) Raskesti paranevad haavad.

7) Laiguline juuste väljakukkumine peast, kusjuures nahale jäävad väikesed täiesti juusteta kohad.

Nii näeme, et kunstlik kõrguspäike on rohi, mis suurepäraselt aitab väga mitmesuguste haiguste puhul. Rahiiti, skrofulosi ja lümfatilise diateesi lõpuliikuks väljaarstimiseks ei piisa aga üksi kõrguspäikesest. Siin vaja põhjalikult uuesti korraldada eluviis, toitlus, korteriolud, on tarvilikud tervisevannid, rohud (iseäranis kalarasv) ja võimlemine.

Vastuoksa, on terve rida haigusi, mille arstimiseks ei või kasutada kõrguspäikest ehk mille arstimisel kõrguspäike ei avalda mingit tervendavat mõju. Need on:

1) Kõik palavikuga seotud ja külgehakkavad haigused, iseäranis kõrge palavikuga ja veresülgamiseni edenenud tiisikus.

2) Närvi-, ainetevahetuse-, kõhu-, soolte-, naiste- ja suguhaigused, iseäranis unetaolek ja kõhulahtiolek.

3) Südame- ja veresoonte haigused (rabandused, südamekrambid).

Kõikide nende haiguste puhul ärge paluge arstilt kõrguspäikese korraldamist. Ärge uskuge oma naabrite juttu, kes tõendada teavad, et nemad sarnaste haiguste puhul abi said kõrguspäikesest. Lugematud tähelepanekud ja uurimused kinnitavad ikka jälle, et kõrguspäike on täiesti otstarbetu ja kasutu nende haiguste ravimiseks. Kõige suurem hädaoht seisab just selles, et kõrguspäikesega neid haigusi ravima hakates, viidetakse asjata aega ja olulisemate vahendite kasutamine jääb

hiljaks. Näiteks juhus, kus üks nägemata väljapaisega haige end niikaua tagajärjeta arstida lasi kõrguspäikesega, kuni operatsioonigi enam ei suutnud teda päästa!

Ilma arstliku korralduseta ja järelvalveta ei tohi kunagi kõrguspäikesese kiiretamist ette võtta. Nagu alati uute ja heade vahendite puhul, nii ka kõrguspäikesese puhul ülihinnatakse ta tervendavat võimu. Kõiki haigusi tahtakse üksi tema abil parandada. Isegi friseurid ja iludusinstituudid tarvivad kõrguspäikest oma äriruumides.

Välismaade haigekassade suureks teeneks peab lugema seda, et nad oma liigetele otsekoheselt arstlikel juhatusel ja järelvalvel kõige moodsamini varustatud kõrguspäikesese kiiretamise ruumid on muretsenud, kus kassaliikmed abi saavad arsti korraldusel.

Ka meie naaberriigi Läti suuremad haigekassad, arusaades kõrguspäikesese

tervendavast mõjust, on oma kassaosaliste ja nende perekonnaliigete ravimiseks kõrguspäikesese kiiretamise ruumid sisse seadnud, missugused juba mitmed aastad tagajärjerikkalt on töötanud.

Eesti haigekassad on selles asjas veel kaugele teistest taha jäänud. Neil puuduvad tänini oma kõrguspäikesese kiiretamise ruumid. Lubades oma liigetele kõrguspäikesega ravimist üksikutel juhtudel era-ravimisasutustes, osutub see teadagi kulukamaks kui see sünniks oma kiiretamisruumis.

Jääb ainult soovida, et ka meie suuremad haigekassad juba kõige lähemal ajal oma kõrguspäikesese kiiretamisruumide sisseseadmise küsimuse kaalumisele võtavad. Sisseseade kulud ülepääsematu raskusi vist ei tekitaks ning tulud sellest ületaksid tekkinud kulud mitmevõrra.

Suusatamis- ja uisutamisspordist.

Dr. Herm. Jürgenson, — Tartu.

Talvega omab ikka rohkem ja rohkem tähtsust suusa- ning üldse talispord, millest allpool mõned selgitavad read.

Suusaspordi kodumaa üle on küllalt ja palju vaieldud, lõpuks tuleks selleks vististi siiski Siberit pidada, kust ta edasi valgus nii läände, kui ka idasse.

Põhjamaa kare külm kliima oma lumerohkusega võis loomulikult üksi selle spordi kodumaaks olla, kus suusatada tuli mitte üksi lõbutsemiseks, ei, vaid ka jahisaagi tagaajamiseks ja sõdade pidamiseks.

Laplastest ja põhja-soomlastest kui suusatajatest räägivad juba VI aastasaja ajaloolased, nimetades nende osavust suusatamises. 1718. aastal Rootsi-Norra sõjas esinenud esmakordselt suuremal hulgal erilised suusatajate sõdurite pataljonid.

Suusatajale omab erilise tähtsuse lumekord ja selle tihedus. Kui lund on väga palju ja ta on tuisatud hunnikutesse, siis on need üheks raskematest tingimustest suusatajatele. Kui lume

alumine kord on kõva, siis omab ülalpool olev teraline lumi erilise väärtuse suusatajale. Eriliselt hea on veel sarnane lumi kevadepoole, kui siinjuures ülemine lumekiht nagu vähe sulama tahab hakata.

Harilikult rääkides kuuleme: 1) tasase maa ja 2) mägise maa suuskasid. Esimesed on määratud rohkem kiirjooksudele, teised hüpetele mägedelt, kõrgelt alla ehk kõrgelt kaugele. Endistel aegadel tarvitati mitmesuguse suurusega suuske, misjuures vasaku suusa suurus kaks meetrit; esimene olnud kitsam, teine selle eest laiem. Kiirjooksu suusad, mida meie legendikudel harilikult tarvitame, on kitsad, pikad ja painduvad. Raskuspunkt peab asuma sarnastel suuskadel tagapool saapa ümber köidetavaid rihme.

Tasase maa-ehk kiirjooksu suuskade pikkus ulatagu 3 meetri — 6—8,5 sentimeetriini. Soome, Rootsi ning Norra suusad oleksid meie maapinnale ka kõige sobivamad.

Teine liik suuski kuulub nii nimetatud mäesuuskade (Telemark, Norras)

hulka. Need on lühemad ja laiemad. Nad on üldse tugevad, et vastupidada kukkumis-hüpetel mägedelt.

Suusatamine on üks raskematest spordiharudest, eriti kui siin liiali minnakse. Ka teame, et sportlisteks võistlusteks suusatamisi ette võetakse, mis kuni 300 kilomeetrit ulatuvad. Suusatamise mõju võib end sarnasel korral õige tugevasti ja halvasti tunda anda

tasõitu jne. pidada. Teistest vigastustest nimetaksime järgmisi: murdeid ja nikastusi kätel, jalgadel, puusades ja segroos suusahüpete juures. Kukkimisel ei tohi end ettepoole ehk tahapoole kääntada, paremaks osutub siin külje peale end katsuda kääntada, end seejuures konksuks kokku tõmmata. Reie juures võime suusatajate juures mõnikord kondimurdeid, n. n. spiraal-

Suusataja.

südamele. Viini uurimused (Dr. Deutsch, Kauf) leidsid 44 sarnase sportlase juures 18,2% korral südame laienemist suusatamise tagajärjel. 2,8% olid südamepiirid laienenud 1,1—1,5 sentimeetrit; 7,9% olid südamepiirid suurenenud 1,6—2,0 sentim.; 5% olid see laienemine 2,1—2,5 sentimeetrit ning 2,5% olid südame piirid laienenud 3,1—3,5 sentimeetrit. Kui kõiki siin uuritud (ka mitte südame laienemisega) suusatajaid arvesse võtta, siis tuleks keskmiselt läbimõõtes iga suusataja peale südame laienemist 1,5 sentimeetrit. Suusatajate järele tuleks raskemateks sportideks sõudmist, jalgrat-

murdeid konstateerida, mis tingitud just kukkumise iseäraldusest suusatamisel.

Teistest vigastustest, nagu külma-võtmisest (hea paber jala ümber allapoole sokki panna) siin pikemalt rääkida oleks asjata, ta tuleb teiste talve-sportide juures samuti ette. Kui suusatajast kui sportlastüübist rääkida, siis arvab Dr. Kohlrausch, et nad kõige enam pikamaa jooksjatele sarnanevad. Mis siia juurde tuleb, oleks võimas ülevõõt ja õlavars, tugevad lihased kätel ja jalgadel. Ka leiame tüübilise suusataja juures küüru 2 rinnalüli okas-haru kohal, mis tingitud küüru olekust

suusatamis-jooksu ajal. Suusataja-hüppaja, kes kasvult harilikult kiirsuusatajast lühem (kohasem kasv 166 sent.), tarvitab eriti tugevaid, laie vastupidavaid puusaid, jalad olgu tal lühikesed kuid vastupidavad, õlad tugevad ja võimsad; hüppeks peab ta end veel rohkem konksu kiskuma, seega torkab tema seisaku küür veel rohkem silma. Viimaseid suusatajaid leiame küllalt palju Alpides ja mujal nendel mägede juhtidel, kes turistide väljamaal juhivad.

Kuid kõige muu juures peab ütleva, et suusatamine (mitte rekordiline, kiirjooksuline) lihtsa spordina ülisuurt ja head meelelahutust võib pakkuda ning mitte liialdatuna kohase riietuse, ilma ja muu üldise tervise juures heaks terviskosutajaks talispordiks on.

Uisutamine on üks veetlevamatest, kaunimatest, tervishoidliselt ilmsüütumatest talispordidest. Kõik vanemad teated kõnelevad, et meie ürgvanaisad uiskudeks loomade (peasjalikult hobuse) konte tarvitasid. Sellest kuuleme ka hiljemalt veel XVI aastasajalgi. Pärast konte võetakse puud tarvitusele uiskude valmistamiseks.

seejärele tulevad raud ja teras. XII aastasajast peale teame meie juba õige palju häädest põhjamaa uisutajatest, kes kuni tänini on paremad ilmas.

Saksamaal olnud kuni XVII aastasajani uisutamine koolides keelatud; leitudud veel 1785. aastal, nagu prof. E. Mehl tähendab, Saksamaal üks vürstidest, kes ka täiskasvanutele uisutamist ära keelanud viitsanuhltuse hirmu all.

Jää peal võib ka kõiksuguseid mängu korraldada, kunstuisutamist harrastada jne.

Kui nüüd suusatamist uisutamisega võrrelda, siis vajab uisutaja rohkem saledamat keha: paindlikkus, saledus, osavus, kiirus on tarvilikud heale uisutajale. Suusatamiseks on vaja hästi kohal püsivat, sitket keha, siin rohkem painduvat ning saledamat. Mis uisutamise tervislikesse küljesse puutub, siis on ta aina kosutav.

Vanaaja põhjamaa müütid räägivad meile, kuidas jumaladki olnud ülihääd suusatajad ja uisutajad: Skadi ning Uller kihutab suuskadel kui ka uiskudel üle kogu põhjamaa.

Suusatamist ja uisutamist peame ka meie talve ajal harrastama.

Valga Üldhaigekassa tegevuse ülevaade 1923.-28. a.

Karl Rätsep.

Valga Üldhaigekassa on üks noorematest haigekassadest, mis ellukutsutud Eesti iseseisvuse ajal.

Kuni 1923. aastani kuulusid Valgas, Võrus, Petseris ja ümbruskonnas asuvad tööstuslised ettevõtted Eestis leiduva vanema haigekassa — Tartu Üleüldise Haigekassa alla. Arstiabi korraldamine seesugusel laial territooriumil oli aga suurte raskustega seotud ja kassaosalistele raskelt kättesaadav. Sellest tõsiselt arusaades, pööras Tartu Üleüldine Haigekassa sooviavaldu-sega V jaoskonna töökaitse komissari ringkonna kinnitusameti poole, et selles raioonis saaksid uued haigekassad asutatud. 9. juunil 1922. a. teatas sellest V jsk. töök. kom. ringkonna kinnitusamet VI jaosk. töök. kom. ringkonna kinnitusametile, tunnistades uute haigekassade asutamist tarvi-

kuks. 4. oktoobril 1922. a. VI jsk. töökaitse komissari ringkonna kinnitusamet otsustas — avada kaks uut üleüldist haigekassat: ühe Valka — Valga linna ja maakonnas asuvate ettevõtete tarvis ja teise Võru — Võru linna ja maakonna ja Petseri linnas ja maakonnas asuvate ettevõtete tarvis, ning ülesandeks teha VI jaoskonna töökaitse komissarile tema raioonis olevate ja senini Tartu Üleüldise haigekassa alla kuuluvate tööstusliste ettevõtete tööliste ettevõtte juhatusel kaudu teatavaks teha, et nad omad esitajad valiks haigekassa põhikirja väljatöötamise koosolekule, mis hiljemalt 1. novembriks 1922. a. pidi sündima.

Asuti kiirelt põhikirja väljatöötamisele. Asutajateks liikmeteks valiti: J. Asi, J. Suits ja J. Meister. 30. novemb-

ril 1922. a. said asutajad liikmed põhikirja VI jaoskonna töökaitse komissari poolt kinnitatult tagasi ühes eeskirjaga, et eeltööd sedavõrd saaksid korraldatud, et haigekassa oma tegevust 1. jaanuarist 1923. a. võiks alata.

17. detsembril 1922. a. Valga maakonnavalitsuse ruumides pidasid tööstusettevõtete tööliste volinikud oma esimese korralise koosoleku, mis asutajate volinikkude poolt kokku oli kutsutud. Esitatud oli järgnevate tehaste poolt valitud volinikud: Valga elektri-

Kuid nagu vanasõna ütleb — iga algus on raske, nii oli see ka Valga üldhaigekassa asutamisel. Üksinda põhikirja ja peakoosoleku protokolliga polnud midagi peale hakata. Puudus raha, ruumid ja juhtnöörid. Ei jäänud muud abinõu üle, kui juhatus pidi energiliselt tegutsema hakkama, et kassa tähtajaks saaks oma tegevust alata.

20. detsembril 1922. a. pööras juhatus Valga linnavalitsuse poole palvega, et linnavalitsus haigekassale ruumi lubaks haigekassa asjaajamise jaoks ja

H. Daumier.

Laevavedaja.

jaam, Ed. Kivi veo-sõiduabinõude tehas, K. Jürgensoni villatööstus, Märt Grossi lauavabrik, „Kultuura“ trüki- ja köitmiskoda, Liköörivabrik Kask, Gross ja Co., Kaagjärve vabrik ja a.-s. Valga õlletehas. Kokku oli 8 tööasutusest 20 volinikku ilmunud. Koosoleku avas asutaja volinik J. Asi. Koosoleku päevakorras oli haigekassa juhatuse valimine. Juhatusel liikmeteks valiti: Johannes Meister, Aleksandra Luha, Julius Suits, Johan Asi ja Leo Reimann. Samal päeval jagas juhatus oma vahel ametid järgnevalt: esimeheks — J. Meister, abiesimeheks — J. Asi, laekahoidjaks — A. Luha, sekretäriks — J. Suits; vabaks liikmeks jäi L. Reimann. Seega oli haigekassa asutamine vormiliselt küljelt teostatud.

juhatuse, ning peakoosolekute pidamiseks. Linnavalitsuse poolt oldi selles asjas vastutulelik ja lubati ruumi haigekassa kantselei jaoks ühes tavalise mööbli, kütte ja valgustusega tasuta, mida haigekassa üle kahe aasta kasutas. Kantselei jaoks oli ruumi lubatud volikogu saali ühes nurgas, ning samas saalis pidas ka haigekassa edaspidi oma koosolekuid.

Esimene juhatuse koosolek oli 20. detsembril 1922. a., kus otsustati volinikkude peakoosolek 31. detsembriks 1922. a. kokkukutsuda. Samuti otsustati asjaajajaks ametisse palgata prl. H. Müller, kellega selles asjas läbirääkimisi pidama volitati J. Suits.

Volinikkude peakoosolekul, mis ärapeeti 31. detsembril 1922. a., said välja-

töötatud ja kinnitatud määrused kassaosalistele ja nende perekonnaliikmetele antava arstiabi ja abirahade kohta. Määrused võeti vastu Tartu Üleüldise Haigekassa eeskujul. Valga Üldhaigekassa võlgneb tänu Tartu Üleüldise Haigekassa asjaajajale Karl Lukk'ile, kes nii lahkelt ja vastutulelikult kaasa aitas juhtnõõride ja seletuste andmisega, mida seekord noor haigekassa hädasti vajab ja millest mitte vaikides ei saa mööda minna.

Eelarve jäi seekord peakoosolekul andmete puudumisel kokkuseadmata ja vastuvõtmata. Kassa tegevus otsustati kuulutada alganuks 1. jaanuarist 1923. aastast alates ja samast päevast otsustati ka haigekassa maksusid võtna hakata. Kassa liikmemaks määrati kindlaks 2% peale palgast, mis ka tänase päevani muutumatult püsima on jäänud. Ühes kassaliikmetele haiguse kordadel toetuse andmisega võttis haigekassa oma peale ka kassaosalistele ja nende perekonnaliikmetele arstiabi andmise. Revisjonikomisjoni valiti Adeliina Kotkas, Gustav Jäno ja Johann Siirak.

Oma tegevust, nagu juba peakoosolekul kindlaks oli määratud, algas haigekassa 1. jaanuaril 1923. a. Algukses oli tööasutusi haigekassa all vähe, mille tõttu ka sissetulekud väikesed ja ka peost suhu pidi elama. Rahapuudus andis ennast äärmiselt teravalt tunda. Hakati teed otsima haigekassa sissetulekute suurendamiseks. Juhatuse poolt määrati juhatuseliikmed J. Asi ja L. Reimann tööasutusi ja nendes töötavate tööliste arvu kindlaks tegema, kes kassa alla peaksid kuuluma. See andis häid tagajärgi, sest kassaliikmete pere hakkas kasvama ja tööasutusi rohkem haigekassa alla arvestama. Suureks takistuseks oli korratu haigekassamaksude kättesaamine, sest paljud ettevõtjad ei maksnud vabatahtlises maksusid ja seda tuli politsei läbi teostada. Ka rohke väiketööstuste arv (1—2 töölisega), mis haigekassa alla olid arvatud, ei võimaldanud kassale edasiarenemist nii kiirelt, kui see teistel kassadel on olnud. Need pahed on püsima jäänud kuni tänase päevani.

3. aprillil 1923. a. volinikkude peakoosolekul võeti vastu tulude ja kulude eelarve 1923. aasta peale tasakaalus 640.000 marga suuruses.

Vaatamata kõigi raskuste peale, lõppes kassa esimese aasta tegevus ülejäägiga arstiabikapitali arvel 32.574 mk. 87 pn. ja tagavara kapitaliga 119.727 marga 53 pn. suuruses.

Järgmised aastad möödusid juba rohkem normaalselt ja kassa tegevuse laienemisega. Ainult 1926. aasta lõppes puudujäägiga, kuna teised aastad ülejääki on näidanud. Raskusi on aga kuni tänapäev Valga Üldhaigekassal üleelada olnud, sest vähese varanduse juures on pea iga aasta nähtusi olnud, kus näpud põhjaulatavad. Seda pahet sünnitab korratu maksude kättesaamine ja hooaja tööasutused, missuguseid Valga Üldhaigekassa alla võrreldes kassa väiksusega, õige palju on arvatud (saeveskid, savitööstused). Hooaja tööstuste puhul teeb kassaliikmete arvus liikmete tõus ja langemine järsku hüppeid. On palju neid tööasutusi olnud ja on praegugi, kes aasta jooksul kõigest mõned kuud töötavad ja siis seisma jäävad. Haigekassa peab aga veel kuu aega nende tööasutuse töölisi peale lõppu ravima ja abi andma. Nagu andmed näitavad, on seesuguste tööasutuste kassaliikmete seas arstiabi tarvitamine ja haigeks jäämine kõige suurem, kui tööasutus seisma jäänud ehk lähemal ajal on loota seisma jäämist. Üheks paheks on siin omamoodi arusaamine haigekassast ja ühistegelisest koostööst. Paljud kassaosalised vaatavad haigekassa peale kui mõne veneaegse kroonu asutuse peale.

Kassaosalistele ja samuti perekonnaliikmetele abiandmises ei ole juhatus mitte tagasihoidlik olnud, vaid on laialdast abi võimaldanud, kui seda vähegi võimalik, mida näitavad ka abiandmise peale väljaläinud arvud, võrreldes sissetulekuga. Arstiabi on Valga Üldhaigekassa isegi laiemas ulatuses oma liikmetele võimaldanud, kui seda vanevad ja suuremad kassad on teinud. Senini on ikka Valga Üldhaigekassas püsinud vaade — ülejääki mitte katsuda saavutada haiguste ja haiguse abirahade arvel, vaid võimaldada ravimist, kui seda sissetulekut vähegi lubavad. Abiandmise suhtes ei ole haigekassa mitte üksnes kuiva seaduse järele käinud, sest paragrahv ei tee ühtegi haiget terveks, vaid on arvestatud, kui

see vähegi teatavaks on saanud, ka kassaosalise tegeliku majanduslise seisukorra ja raskustega. Suurem jagu tööstusi on mööda maakondasid laiali pillatud, ning nendele abiandmist kerget kättesaadavaks teha on raskeks küsimuseks.

Suure tähtsuse on omanud haigekassa oma ambulants, mis kahe aasta eest asutati. Ambulantsis tegutsevad kaks palgalist arsti — üks hommikuja teine õhtutundidel. Ambulantsi juures asub haigekassal ka oma väike kinnine apteek, kust kassaosalistele ja nende perekonnaliikmetele tasuta arstirohtusi väljaantakse. Ambulants ja

apteek sai omal ajal asutatud just selles mõttes, et võimaldada laialdasemat abiandmist oma liigetele, kuna ilma selleta ja vähesel kassa varanduse juures seda nii lailadaselt ei oleks võimalik olnud teostada, kui see praegu on. Nagu andmed näitavad, on ambulantskassaliikmete seas poolehoidu leidnud. Kuna arsti juures perekonnaliikmetel visiitide arv piiratud (30 visiiti aastas), on see aga ambulantsis käijatel piiramata. Samuti peavad perekonnaliikmed eraapteegist rohte saades ise 20% rohu hinnast tasuma, kuna aga ambulantsi juures asuvast apteegist tasuta rohte väljaantakse.

Statistilised andmed

Valga Üldhaigekassa tegevuse kohta 1. jaanuarist 1923. a. kuni 1. jaanuarini 1928. a.

Haigete ja haiguspäevade arv viie aasta jooksul.

Aastad	Haigused						Emaks saamis.		Õnnetujuhtumised						Kõik kokku	
	Mehed		Naised		Kokku		Arv	Haig. päevade arv	Mehed		Naised		Kokku		Arv	Haig. päevade arv
	Arv	Haig. päevade arv	Arv	Haig. päevade arv	Arv	Haig. päevade arv			Arv	Haig. päevade arv	Arv	Haig. päevade arv	Arv	Haig. päevade arv		
1923	85	1332,5	32	479	117	1811,5	1	28	30	341,5	2	13,5	32	355	150	2194,5
1924	77	1246,5	25	477	102	1723,5	—	—	25	357,5	3	53,5	28	411	130	2134,5
1925	100	1742	31	502	131	2244	1	28	25	390	2	107	27	497	159	2769
1926	153	2067	28	451	181	2518	3	145	26	397	1	10	27	407	211	3070
1927	183	2536	50	713	233	3249	2	84	60	1122	4	48	64	1170	299	4503

Märkus: Selles tabelis on näidatud ainult need haigused, mis töövõimetusega seotud olid.

Tööstusettevõtete, kassaosaliste ja perekonnaliikmete arv viie aasta jooksul.

Aastad	Ettevõtete arv aasta jooksul	Keskmise kassaliikmete arv aasta jooksul			Keskmise perekonnaliikmete arv aasta jooksul
		Mehed	Naised	Kokku	
1923	58	234	70	304	274
1924	64	212	67	279	233
1925	110	299	78	377	287
1926	90	328	88	416	320
1927	74	499	139	638	445

Kassa väljaminekud viie aasta jooksul abirahadeks ja arstimise kuludeks ja tagavara kapitali seis.

Aastad	Kassaliikmete abirahadeks	Kassaliikmetele arstiabi ja rohtude peale	Perekonnaliikmetele arstiabi peale ja abirahad.	Tagavarapital aasta lõpuks				
1923	230.175	50	271.957	97	210.360	87	119.727	53
1924	160.947	—	334.326	50	207.178	—	253.871	70
1925	285.023	50	468.427	—	181.889	50	382.455	45
1926	367.078	50	587.652	—	289.623	—	291.766	85
1927	483.661	—	713.955	—	277.270	—	490.903	15

Märkus: Arvud on näidatud markades.

Saksa Töolis-Samariitlaste Liidu tegevusest.

Saksa Töolis-Samariitlaste Liitu kuulub praegu üle 40.000 samariitlase. Organisatsioon jaguneb 1000 kolonni, 140 ringkonna ja 26 maakonnaga. Liidu ülesandeks on kõiki töolis-samariitlasi ülemaaliselt koondada ja tarviliselt ettevalmistada esimese abi andmiseks õnnetusjuhtudel ja äkilishaiguste puhul, haigete transporteerimise ja ravimise korraldamine, nõrkade ja kosutust vajavate laste maale paigutamine, ning nakkushaiguste — tiisikuse, suguhaiguste j. t. vastu võitlemine. Liidul on oma rändav tervishoiu muuseum, mis vahetpidamata ühest kohast teise liigub. Muuseumi vaatamaskäijate arv ulatas aastast üle 38.000. Aasta kestes anti abi mitmesugustel juhtudel 265.115 korda, tööõnnetusjuhtudel — 233.509 korda. Liikmemaks täiskasvanutele on 30 penni ja all-
ealistele — 15 penni kuu. Liikmed on kinnitatud haigus- ja õnnetusjuhtude vastu samariitlase teenistuse puhul. Peale selle on liikmetele ettenähtud abiraha surma korral ja juriidiline abi.

Liidu häälekandja „Der Arbeiter-Samariiter“ (Töolis-Samariitlane) ilmub kord kuus 45.000 eksemplaaris ja saadetakse kõigile organisatsiooni liigetele maksuta.

Aastane sissetulek liikmemaksudest j. m. tuludest ulatab üle 370.000 saksa marga.

Töolis-samariitlaste kolonnide tegevuse tagajärjel on õnnetusjuhtude haiguspäevade arv tuntavalt vähenenud, võrreldes endisega. Ko-

lonnid töötavad omakasupüüdmata ja erapooletult, mispärast samariitlas-organisatsioonidel üle maa õige suur poolehoid.

Möödunud aasta septembrikuul sai valmis ja avati pidulikult 16. sept. Töolis-Samariitlaste Liidu 5-kordne maja või ühiskodu Chemnitzis, mis püstitati peaaegaliselt Liidu liikmete, töölisorganisatsioonide j. t. mõttepooldajate yabatahtlike osamaksude ja annetustega. Ühiskodus asub ka töolis-samariitlaste kool, mis samariitlasi ajakohaselt ja tarviliselt ette valmistama peab.

Saksa töolis-samariitlased praktilistel harjutustel.

Kinnitusameti otsusi.

2. jsk. tööinspektori ringkonna kinnitusameti koosolekult 22. detsembril 1928. a.

Loksa tehased saavad oma haigekassa.

A.-s. „Loksa Tehaste“ töölised, ette tuues uusi asjaolusid, paluvad korduvalt vabriku juure oma haigekassat avada.

Aruandja kannab palve ette ja teeb ettepaneku palve tagajärjeta jätta. A.-s. „Loksa Tehased“ tööliste esitaja Ed. Kaarmann palub palvet rahuldada.

Otsustati lubada iseseisvat haigekassat. Haigekassa avamise tähtajaks määrata 1. märts 1929. a. Samas asjas tehtud eitav otsus 5. nov. 1928. a. — tühistada.

4. jsk. tööinspektori ringkonna kinnitusameti koosolekult 19. detsembril 1928. a.

Haigekassa summade vabrikus hoiul hoidmine seadusevastane.

Sindi vabriku haigekassa septembri- ja oktoobrikuu aruannete läbiivaatamine ja haigekassa raha vabrikus hoiul pidamise kohta seisukoha võtmine.

Aruandja esitades septembri- ja oktoobrikuu aruandeid, annab seletuse osa haigekassa summadest Sindi vabrikus hoiul hoidmise kohta ja teatab, et tööst. töö seaduse § 339 vastu käib. Loeb vanema tööinspektori arvamise ette ja teeb Töökaitse ja Sotsiaalkindlus-

tuse valitsuse ettekirjutuse 26. juunist 1928. a. nr. 24697 teatavaks.

Kinnitusameti aruandja ettekannet ja Sindi kalevivabriku haigekassa esitaja seletust ära-kuulates, otsustas:

1) Haigekassa septembri- ja oktoobrikuu aruanded teatavaks võtta.

2) Haigekassa juhatusel ettekirjutada, et hoiul olev haigekassa raha Sindi vabrikust välja võtta ja lubatud rahaasutustesse paigutada. Haigekassa juhatus tegevüüsi kohta raha vabrikus hoiul hoidmise suhtes seletust nõuda.

3. jaoskonna tööinspektori ringkonna kinnitusameti koosolekult 15. detsembril 1928. a.

Kas on haigekassal õigus pärast aastase tähtaja möödumist ettevõttelt saamata jäänud haiguskindlustusmaksu tagantjärele sisse nõuda?

Kirjaga 16. oktoobrist 1928. a. nr. 274 all esitas Narva üldise haigekassa juhatus tööinspektorile palve sissenõuda vastuvaidlemata korras a.-s. „Silva“ lauavabriku valdajalt maksmata kinnitusmaksusid aja eest 1. veebruarist 1927. a. kuni 31. detsembrini 1927. a. 2.404 kr. 15 senti ja viivitus %%% aja eest 1. jaanuarist 1928. a. kuni 16. oktoobr. 1928. a. 240 kr. 42 senti, kokku aga 2.644 krooni 57 senti. See kinnitusmaks on arvatud 6% suuruses palgasumma pealt 40.069 krooni 22 senti,

missugune summa kindlaks on tehtud ettevõtte revideerimise puhul Narva üldise haigekassa juhatase poolt määratud erikomisjoni poolt aktiga 16. augustist 1928. a. ja lisaga samale aktile kirja juures 16/X. nr. 274. Nimeetatud erikomisjon on revideerimisega algust teinud a.-s. „Silva“ lauavabrikus 8. veebruarist 1928. Tööinspektori poolt on aktsiaselts „Silva“ lauavabriku juhatajale kirjaga 16. oktoobrist 1928. a. nr. 3220 ettepanek tehtud haigekassale ülesandmata jäetud töötasu 40.069 kr. 22 senti pealt kinnituskaks 6% ühes viivitusprots. äramaksta hiljemalt 20-ks oktoobriks kogusummas 2.644 krooni 57 senti.

Selle nõudmise peale esitas a.-s. „Silva“ volinik 18. X n. a. nr. 548 ja kaebuse III jaoskonna tööinspektori ringkonna kinnitusametile 12. novembril 1928, kus seletab, et see nõudmine ei olla õige järgmistel põhjustel: „Töökaitse seaduses § 266 määrata kõigile nõudmistele ja kaebustele, mis on põhjendatud nimeetatud seaduse kolmanda peatüki määrustele, täitsa selgesti ühe aastase tähtaja. Haigekassa aga nõuda 16. oktoobril 1928. a. maksude tasumist aja eest 1. veebruarist kuni 31. detsembrini 1927. a. Täitsa selge olla, et nõudmine aja eest kuni 16. oktoobrini 1927. a. seaduslik ei olla nõudmise tähtaja möödumise pärast ja olla selle nõudmise tühistamine käesoleval juhtumisel tähtaja möödumise pärast vastuvaidlemata. Asjaolu, et haigekassa alanud kontroleerimist juba mai kuul 1928. a. ja kontroleerimine kestnud peaaegu pool aastat põhjusel, et a.-s. „Silva“ pole esitanud kassaraamatut, põlla mingit tähtsust haigekassa poolt nõudmistele esitamise tähtaja möödalaskmiseks ja ei olla nemad kontroleerimise viivitus süüdi, sest kassaraamatuid, missuguseid a.-s. „Silva“ Narva osakonnas ei ollagi, mitte-istades, tegutsenud nemad täiesti seaduslikelt. Oleks nemad aga kontroleerimise viivitus süüdi olnud, siis olla komisjonil võimalus olnud neid selle eest vastutusele võtta. See asjaolu ei võimaldada aga tähtaja pikendamist ja haigekassa võinud järjekult 16. X 28. a. nõuda maksude õiendamist ainult aja eest, mis peale 16. oktoobrit 1927. a. Kui suured need nõudmised olla, s. o. nõudmised peale 16. oktoobrit 1927. a., seda ei selguda niihästi kontrollkomisjoni aktist 16. aug. 1928, kui ka tööinspektori kirjust nr. 3220 — 16. oktoobrist 1928. Jääda üle küsimus, kas haigekassal on õigust nõuda a.-s. „Silva“lt veel ülepea mingisuguseid maksusid 1927. a. kohta ja kui suurel määral, sest 16. okt. kuni 31. dets. 1927. a. olla a.-s. maksnud töötasu üldse 4.091.848 mk., kuna haigekassasse maksnud olla sama aja eest 3.572.665 marga pealt maksu 214.353 marka. Selle järele ei olla makstud haigekassasse summa Mk. 519.183.— pealt kinnituskaks, sest see summa ei kuulu maksustamisele haigekassa kasuks. Kaebuse esitaja palub ülaltoodud põhjustel kinnitusametit tunnistada haigekassa poolt esitatud nõudmine 2.404 krooni 15 senti suuruses ühes viivitusprots. põhjendamatuks.

Koosolekule oli ilmunud suusõnaliste seletuste andmiseks „Silva“ volinik M. Romishovski.

Aruandja ettekande järele on Narva üldise haigekassa kontrollkomisjon aja jooksul 8.

vebruarist 1928. a. kuni 16. oktoobrini 1928. a. kindlaks teinud, et a.-s. „Silva“ lauavabriku valdaja poolt ei ole haigekassale üles antud osa väljamaksetud töötasu aja eest 1. veebruarist 1927. a. kuni 31. detsembrini 1927. a. kogusummas 40.069 krooni 22 senti, millise summa pealt ettevõtte oleks pidanud kinnituskaksu maksma 6%, seega 240 kr. 15 senti, missuguse summa sissenõudmiseks tööstuslise töö sead. § 324 korras haigekassa juhatus tööinspektori poole pööras. See summa on haigekassa poolt tõestatud dokumentide ja väljakirjutustega. Kaebaja ei vaidlegi summa suuruse vastu, vaid väidab ennast kaitsta tööstuslise töö seaduse § 266-es ettetoodud üheaastase nõudmise võimaluse tähtaja möödumisega, seega ei tuleks kinnitusametil laskuda arutustele, kas nõuetav summa õige on või mitte, vaid kas haigekassal õigust on veel nüüd seda summat nõuda, olgugi juhtumisel, kui ettevõtte kohustatud oli seda summat maksma. Esiteks on tööstuslise töö seaduse § 266 järele kolmanda peatüki määrustele põhjenevate nõudmistele ja kaebustele esitamiseks ühe-aastane tähtaeg haigekassa ja selle liigete vahelises suhtumises, mitte aga kolmandate isikute suhtes (vaata Litvinov-Falinski seletused § 10 juures) ja teiseks tuleb haigekassa nõudmise algust lugeda mitte päevast, mil nõudmine tööinspektorile esitati (16. okt. 1928. a.), vaid päevast, mil haigekassa ettevõttes revideerimist algas (8. veebruaril 1928. a.), seepärast ei saa käesoleval juhtumisel juttu olla nõudmise iganemisest ja Narva üldhaigekassa nõudmine tuleks rahuldada.

A.-s. „Silva“ volinik M. Rymishovski seletas sama, mis omas kaebuses, leides et nõudmine on tööstuslise töö seaduse § 266 järele aegunud ja et haigekassa ei ole ettevõttele saatnud revideerimise lõputulemuste akti.

Aruandja poolt seletatakse täiendavalt, et revideerimise lõputulemuste aktis on maksumat vähenenud võrreldes revideerimise aktis 16-st augustist 1928. a. tähendatud summaga, nii et kaebaja väide akti mittesaamise suhtes olulise tähtsusetu on.

Otsus: Kinnitusamet läbivaadanud asjasse puutuva toimetuse ja ärakuulanud seletused, leiab, et a.-s. „Silva“ voliniku käesolev kaebus tuleb tagajärgedeta jätta, sest haigekassa poolt on kindlaks tehtud, et kaebaja volitaja poolt ei ole Narva üldise haigekassale teatatud 1. veebruarist 1927. a. kuni 31. detsembrini 1927. a. väljamaksetud osa töötasu 40.069 kr. 22 senti ja selle pealt haigekassale maksmata jäetud kinnituskaksu 2.404 krooni 15 senti ja viivitusraha 1. jaanuarist 1928. a. kuni 16. oktoobrini 1928. a. 240 krooni 42 senti, kogusummas aga 2.644 krooni 57 senti. Kaebaja väide, et nõudmine Tööstuslise töö seaduse § 266 põhjal iganemine on, ei ole millegagi põhjendatud, sest üheaastane tähtaeg nõudmistele esitamiseks on ettenähtud haigekassa ja selle liikmete vahelises suhtumises, mitte aga kolmandate isikute suhtes. Omas kaebuses ei vaidle kaebaja nõuetava summa suuruse üle.

Ülemaltoodud ja tööstuslise töö seaduse § 269 ning kinnitusameti seaduse § 12 p. 2 põhjal kinnitusamet otsustas:

A.-s. „Silva“ voliniku kaebus tagajärgedeta jätta. Edasikaebus ühe kuu jooksul kinnituspõhise otsuse ärakirja kättesaamise päevast arvates. Haigekassale ettepanna esitada ettevõttele revideerimiste lõputulemuste akt.

Ülemäärane tasumaksmine haigekassa juhatusliigetele ja ametnikkudele Narva Üleüldises haigekassas.

Narva üldise haigekassa volinikud Aktsiaselts „Silva“ lauavarikust esinesid teadaandega 7. novembrist 1928. aastal tööinspektoreile ja teatasid, et Narva üldise haigekassa juhatus talitab rahasummade väljaminekute alal seadusevastaselt, määrates ja makstes haigekassa ametnikkudele ja teenijatele oma äranägemise järele tasu, kusjuures tasud tõusta lubamata kõrguseni. Nii olla Narva üldise haigekassa juhatus maksnud komisjonile, kes revideeris a.-s. „Silva“ lauavabriku raamatuid, 2.400 krooni.

Teadaandele allakirjutajad paluvad, et kui asja lahendamine mitte tööinspektori võimupiiri ei kuulu, siis asi kinnitusametile läbivaatamiseks anda.

Selle teadaande põhjal asus III jaoskonna tööinspektor 12.-al novembril s. a. Narva üldise haigekassa kulude revideerimisele 1928. aasta eest.

Revideerimise tulemused Narva Üleüldise haigekassa revideerimise kohta 12. nov. kuni 12. detsembrini 1928. a. kandis ette III jaoskonna tööinspektor.

Kinnitusamet ärakuulanud aruandja ettekande Narva üldise haigekassa revideerimise kohta aja eest 1. jaanuarist kuni 15. detsembrini 1928. a. ja selle läbivaadanud leiab, et Narva üldise haigekassa juhatus on nimetatud haigekassa kulude alal tegutsenud paljudel juhtumistel seaduse ja põhikirja vastaselt ning teinud kulusid, mis millegagi põhjendatud ei ole. Need põhjendamata kulud on tekkinud mitte haigekassa otsekooste kohuste alal, vaid peamiselt juhatuse ja revisjonikomisjoni liigetele ning haigekassa ametnikkudele maksetud mitmesuguste tasude näol, seega on isikud, kellele kätte usaldatud on haigekassa juhtimine, talitanud oma isiklike huvide kohaselt.

Haigekassa on avalik-õiguslik asutus, kus asjaajamine ja tegevus sündima peab seaduses ettenähtud raamides, seepärast ei saa lubada, et ühiskonna rahaga ümberkäiakse nii, et sellel alal kahtlused võivad tekkida ja kulude tegemisel mingisuguseid piirisid silmas ei peeta.

Haigekassa põhikirja § 84 alusel võib juhatuse liigetele ainult peakoosoleku poolt määratud suuruses tasu maksta, Narva üldise haigekassa juhatus on aga ise oma otsustega omale mitmesuguseid tasusid määranud, mis suuremad on kui volinikkude peakoosoleku poolt määratud tasud. Niihästi juhatuse liigetele kui ka kassa ametnikkudele on juhatuse poolt maksetud sõidukulusid ja päevarahasid vabade normide alusel; kinnitusamet ei saa seda õigeks pidada: neil juhtumistel kui kulu on seaduse ja põhikirja järele lubatav ja õigustatud, tuleb aluseks võtta riigiteenijate sellekohaseid norme. Maksetud tasud ületunnitööde eest juhatuse liigetele ja ametnikkudele

on kõrgemad kui nende isikute palga määrad seda lubavad igalpool maksva ületunnitöö tasumise määrustest väljammes. Kulude tegemisel on ülemindud eelarvest. See kõik näitab, et sarnane olukord ei tohi edasi kesta, vaid haigekassa tegevus tuleb kooskõlastada seaduse ja põhikirja nõudmistega, mispärast kinnitusamet tööstuslise töö seaduse § 365 ja kinnitusameti seaduse § 13. I jao pp. 10, 13, 14 ja 16 põhjal otsustas:

1. Seaduse ja põhikirja vastaselt tehtud kulud 1928. aasta sees, tulevad juhatusel sissenõuda ja tasuda haigekassale hiljemalt 1. jaanuariks 1929. a. järgmistelt isikutelt:

A. Praeguse juhatuse ja revisjonikomisjoni liigetelt:

Aleksander Krassilnikov'ilt 865 kr. 79 s., Eduard Viikmann'ilt 245 kr., Georgi Anitshkov'ilt 26 kr., Leopold Ups'ilt 8 kr., Heinrich Niggol'ilt 3 kr., Johannes Kraan'ilt 81 kr. 75 s., August Soe'lt 5 kr., Volf Brokhausen'ilt 4 kr.

B. Eelmise juhatuse liigetelt: Trofim Kolodko'lt 311 kr. 82 s., V. Viiding'ilt 66 kr. 75 s., V. Vassiljev'ilt 29 kr. 50 s., kokku aga 1.646 krooni 61 senti.

2. Sissenõuda ja haigekassale tagasi maksta haigekassa ametnikkudele maksetud sõidukulude vahe, mis tekkinud maksetud normide ja riigiametnikkude sõidukulude normide vahel.

3. Ametnikkude ületunnid arvutada 1,5 sellest tasust, mis saab ametnik oma töötunni eest kui tema palk jagatakse 210 peale. Kui ametnik on ületundide eest suuremat tasu saanud, siis see tagasi nõuda, aluseks võttes eelpool tähendatud arvamise alust ja 7-me tunnilist tööpäeva. Tasu ületunni töö eest võib maksta ainult töö juures oldud aja eest.

4. Ametnikkudele maksta päevaraha vastavalt riigiametnikkude normidele.

Juhatus poolt otsuse täitmiseks astunud sammudest kinnitusametile teatada 1. jaanuariks 1929. a.

Edasikaebus kinnituspõhise otsuse ärakirja kättesaamise päevast arvates.

3. jaoskonna tööinspektori ringkonna kinnitusameti koosolek 4. jaanuaril 1929. a.

Narva Üleüldise Haigekassa juhatuse haigekassa juhtimisest tagandamise küsimus.

Kinnitusameti koosolekul 15. detsembril 1928. a. otsustas kinnitusamet Narva üldise haigekassa revideerimise puhul tööinspektori poolt:

1) seaduse ja põhikirja vastaselt tehtud kulud 1928. aasta sees, tulevad juhatusel sissenõuda ja tasuda haigekassale hiljemalt 1. jaanuariks 1929. a. järgmistelt isikutelt: A) Praeguse juhatuse ja revisjonikomisjoni liigetelt: Aleksander Krassilnikov'ilt — 865 kr. 79 senti, Eduard Viikmannilt — 245 krooni, Georgi Anitshkov'ilt — 26 krooni, Leopold Ups'ilt — 8 krooni, Heinrich Niggol'ilt 3 krooni, Johannes Kraan'ilt — 81 kr. 75 snt., August Soe'lt — 5 krooni, Volf Brokhausen'ilt — 4 krooni. B) Eelmise juhatuse liigetelt: Trofim Kolodko'lt — 311 kr. 82 senti, V. Viiding'ilt — 66 kr. 75 senti, Vladimir Vassiljev'ilt — 29 kr. 50 senti, kokku aga 1.646 kr. 61 senti.

2) Sissenõuda ja haigekassale tagasimaksta

haigekassa ametnikkudele maksetud sõidukulude vahe, mis tekkinud makstud normide ja riigiametnikkude sõidukulude normide vahel.

3) ametnikkude ületunnid arvestada 1,5 selgest tasust, mis saab ametnik oma töötunni eest kui tema palk jagatakse 210 peale. Kui ametnik on ületundide eest suuremat tasu saanud, siis see tagasi nõuda, aluseks võttes eelpool tähendatud arvestamise alust ja 7-me tunnilist tööpäeva. Tasu ületunni eest võib maksta ainult töö juures oldud aja eest.

4) Ametnikkudele maksta päevarahja vastavalt riigiametnikkude normidele.

Juhatus poolt otsuse täitmiseks astunud sammudest kinnitusametile teatada 1. jaanuariks 1929. a.

Edasikaebus Kinnitusnõukogule ühe kuu looksul otsuse ärakirja kättesaamise päevast.

See kinnitusameti otsus on tehtud Tööstuslase töö sead. § 365 ja kinnitusameti seaduse § 13, I jao, pp. 10, 13, 14 ja 16 põhjal ning Narva üldise haigekassale ärakiri välja antud 21. dets. 1928. a. nr. 4231 all.

Selle otsuse peale saatis Narva üldise haigekassa juhatus kirja juures 30. dets. 1928. a. nr. 1716 väljavõtte haigekassa juhatuse protokollist nr. 76, kust selgub, et 1) juhatus on otsustanud kinnitusameti otsuses tähendatud summad, missuguste kohta puudub haigekassa põhikirjas § 84 ettenähtud volinikkude peakoosoleku otsus, sissenõuda ja tagasimaksta; 2) mis aga puutub kinnitusameti otsuse haigekassa ametnikkudele maksetud töö- ja tunnitasu, päevarahade ja sõidukulude kohta, siis ei saa juhatus nõus olla selle otsusega järgmistel põhjustel: põhikirja § 74 järele olla juhatusel õigus antud kassateenijaid palgata ja neile tasu maksta eelarve piirides, mis kinnitatud volinikkude peakoosoleku poolt ja eelarvest ülekulutuse puhul olla volinikkude otsustada, kas ülekulutust kinnitada või mitte, viimasel juhtumisel olla vastutav juhatus. Kassateenijate tööpäev olla eelmiste juhatuste aegadel olnud 6-e tunniline ja olla ka praegu seda ning tasu ületunnitööde eest olla arvestatud $1\frac{1}{2}$ kordselt nende tegelisest teenistusest (95.00: 25:6×1½). Ületunnitööd olla tehtud neil juhtumistel, kui need vajalikud on olnud. Päevarahade maksimine ametnikkudele olla sündinud samasuguste normide alusel kui see on maksev kinnitusameti liigetele, s. o. 3 krooni. Et haigekassa põhikiri ei anna kassateenijatele neid õigusi, mis maksavad riigiteenijate kohta on ning juhatusel talitada tuleb kassa põhikirja ja volinikkude peakoosolekute otsuste järele, palgates teenijaid kokkuleppel ja määrates tasu peakoosoleku poolt kinnitatud eelarve järele, sellepärast otsustanud juhatus kinnitusameti otsust ametnikkude tasu asjus mitte täita ja esineda Kinnitusnõukogusse, kui kinnitusamet oma otsust selles asjas ei muuda, kaebusega ja otsus ühes kinnitusameti otsusega volinikkude peakoosolekule 23. dets. 1928. a. ettekanda.

3. jaanuaril 1929. a. tööinspektori abi poolt Narva üldises haigekassas korraldatud revideerimise akti järele selgus, et haigekassale on tagasimaksnud kinnitusameti otsuse alusel 15. dets. 1928. a. revisjonikomisjoni liikmed August Soe 4 krooni ja Volf Brokhausen 4 kr.

ning kinnitusameti koosolekul tehtud avalduse järele Vladimir Vassiljev 29 kr. 50 snt. Juhatus liikmed ise summasisse maksnud ei ole, tugenedes nähtavasti volinikkude peakoosolekul 23. dets. 1928. päevakorra p. 3 all vastu võetud otsusele, et väljamaksta töö eest Ed. Viikmannile 245 krooni, Georgi Anitshkovi 26 krooni, Leopold Upsile 8 krooni, Heinrich Niggolile 2 kr. 20 senti, Johannes Kraanile 62 krooni ja päevakorra p. 13 all — Villem Viidingile 66 krooni 75 senti.

Volinikkude peakoosoleku päevakorra p. 3 all, mis juhatus poolt põhikirja § 63 korras peakoosolekute liigetele teatatud, näeb ette „Revisjonikomisjoni aruannet“, kuid peakoosolek on selle päevakorra punkti all otsustanud asju, mis päevakorras ettenähtud ei ole, seega talitanud põhikirja § 64 vastaselt (vastuvõetud lisa-eelarve ja otsustatud rahalisi väljaminekuid teha).

Et haigekassa juhatus kinnitusameti otsust 15. detsembrist 1928. a. tähtjaks läitnud ei ole, on tekkinud seisukorra lahendamiseks asi kinnitusametile otsustamiseks esitatud.

Koosolekule olid immunud suusõnaliste selgust andmiseks Narva üldise haigekassa juhatuse volinik adv. Friedrich Veiss, juhatuse liige Leopold Ups, revisjonikomisjoni liige Volf Brokhausen ja haigekassa ametnik Albert Koppel.

Aruandja ettekanne asja kohta on protokollile eriti juurepandud ja on järgmine:

15. detsembril 1928. a. kinnitusameti poolt tehtud otsuse järele pidi Narva üldise haigekassa juhatus kõik need väärnähtused kõrvaldama 1. jaanuariks 1929. a., mida 3. isk. tööinspektori ettekande alusel kinnitusamet leidis tarviliku olevat. Kuid otsustades Narva üldise haigekassa protokoll nr. 5 järele 23. XII 1928. a. ja 3. I 1929. a. tehtud akti järele tööinspektori abi herra O. Vahtra poolt, ei ole see mitte sündinud, vaid just ümberpöörduvalt, otsustades Narva üldise haigekassa peakoosolekule juurelisatult haigekassa juhatuse protokoll nr. 76 väljavõtte järele ähvardaminitud juhatus esineda protestiga Kinnitusnõukogule, kui kinnitusamet oma otsust selles asjas ei muuda. Juhatus ettepanekut 23. dets. 1928. a. haigekassa peakoosolekul, vastu võetud juhatuse ettepanekul p. 2-a all ei või mitte võtta kui kinnitusameti otsuse täitmist, sest sama protokoll p. 3 all võetakse otsus vastu praeguste juhatuse ja revisjonikomisjoni liigetele ja eelmise juhatuse liikmele Villem Viidingile eritasu määrata punkt sellesamas suuruses, nagu seesama protokoll punkt 2. järele otsustati samadelt isikutelt sisse nõuda, millega on kinnitusameti otsus 15. dets. 1928. a. nulli peale viidud. Juhatus ei ole ka omalt poolt püüdnud tegelikult neid väärnähtusi heaks teha, mis III isk. tööinspektori revideerimise puhul ilmsiks on tulnud, sest siis oleks vähemalt seda pidanud nõudma haigekassa peakoosolekul 23. dets. 1928. a., see aga ei sündinud, millega on ka seletatav, et haigekassa peakoosolek ei arvestanud ühegi väärnähtusega kui ta otsustas juhatuse ja revisjonikomisjoni liigetele samasugust eritasu määrata, kui samadelt liigetelt otsustas sisse nõuda kinnitusameti otsuse vormiliseks täitmiseks.

Narva üldise haigekassa juhatusel on võimalust antud kõrvaldada omal algatusel neid väärnähtusi, mitmel korral, mis on haigekassa asjaajamises ja eriti ettevõtete revideerimise puhul ilmsiks tulnud; nii 1) olen mina isiklikult oktoobrikuul 1928. a. haigekassa juhatusel ette pannud selgitada revideerimiste puhul eelarvest ülekulutatud summa suurust ja tasunormide suurust juhatusel ja revisjonikomisjoni liigetel ja ametnikkudele ja selleks kokku kutsuda haigekassa peakoosolek, ühtlasi tegin ka ettepaneku praegust tasuviisi revideerimiste puhul muuta nii, et ületundide tegemist ei oleks; selle ettepaneku põhjenduseks minu poolt olid kuulujutud hülgasuurtest ettevõtete revideerimiste kuludest. Kuid haigekassa juhatus ei pannud minu hoiatusi tähele ja peakoosolekut omal algatusel kokku ei kutsunud;

2) Nende kuulduste tõttu nõudsid juba erakorralise peakoosoleku kokkukutsumist a.-s. „Silva“ volinikud, mida ka haigekassa juhatus sunnitud oli tegema ja esitab peakoosolekule sama päevakorra, mis olid esitanud haigekassa juhatusel nimetatud volinikud. Kuid peakoosolek, mis koosnes peajaslikult Eesti kiviõli o.-ü. ja Eestimaa Õlikonsortsiumi töolistest, ei võtnud esitatud päevakorda vastu ja läks 4. nov. 1928. a. ilma ühegi punkti otustamata laiali. Haigekassa juhatusel oleks käesoleval juhusel võimalik olnud esitatud päevakorda juba aegsalt vastavalt täiendada ja ka selgitada need küsimused, mis minu poolt olid oktoobrikuul haigekassa juhatusel ette pandud, kuid juhatus seda ei teinud;

3) Narva üldise haigekassa volinikkude peakoosolekul 4. nov. 1928. a. vastuvõetud seisukoha peale avaldasid a.-s. „Silva“ üheksa voliniku protesti tööinspektorile, missuguse protesti alusel ette võeti haigekassa juhatus asjaajamise revideerimine, mille tulemused ettekanti kinnitusametile koosolekul 15. det. 1928. a. Sellel revideerimisel tulid awalikuks põhikirja rikkumised ja sellepärast oleks küllalt olnud põhjusi, et haigekassa juhatusel liikmed tagandada vastavalt tööstuslike töö seaduse § 366, kuid siiski arvasin veel võimaldada haigekassa juhatusel vastavalt sama seaduse § 365 ettetulnud rikkumisi kõrvaldada 1. jaanuariks 1929. a., missugune otsus ka kinnitust leidis kinnitusameti poolt 15. det. koosolekul. Ka viimasel juhusel ei ole suutnud haigekassa juhatus midagi ettevõtta, et neid väärnähtusi kõrvaldada, mida nõudis kinnitusameti otsus. Kõike seda arvesse võttes ei jää praegu muud üle, kui praegust haigekassa juhatusel täies koosseisus kõrvaldada ja asemikud asemele kutsuda, ettepanes kinnitusameti otsust 15. det. täide viia. Uus haigekassa juhatus võiks ülevõtta haigekassa juhtimise 10. jaanuariks ja kinnitusameti otsuste täideviimise tähtajaks uue juhatusel poolt võiks määrata 1. veebr. 1929. a. Need oleks puhtvormilised põhjused praeguse juhatusel tagandamiseks, kuid peale nende on veel palju muid põhjusi, mis õigustavad seda sammu: 1) haigekassa juhatus ei ole mitte täitnud 10. mail 1928. a. peakoosoleku poolt avaldatud soovialaldust, et ametnik Krassilnikov peale selle, kui ta oli väitnud juhatusel liikmeks, ei võiks enam olla ametnikuna edasi

haigekassas. Selle otsuse mittetäitmisega ei ole juhatus mitte ükski ignoreerinud peakoosoleku soovialaldust, vaid ka rikkunud üldset nõuet, et juhatusel ei täidaks ühtlasi ka temale alluva ametniku kohuseid ja saaks selle eest eritasu ilma peakoosoleku eriotsetuse. Pealegi teab juhatus väga hästi, et Krassilnikov ei valda riigi keelt ja olles ametnik haigekassas, kus asjaajamine peab olema ja ongi riigikeeles, takistab teiste ametnikkude tegevust, sundides neid temale asjaajamise puutuvaid asju ümberpanema venekeelde ja tema ettekandeid venekeelest ümberpanema riigi keelde.

2) Üldse on märgata juhatusel tegevuselt tendentsi määrata ametisse venelasi, kes ei valda riigi keelt; nii on peale A. Krassilnikovi ametisse võetud Eestimaa õlikonsortsiumis asuvasse ambulantsi mitte riigikeelt valdaja velser M. Grandt, kes muudu ei saa omi kohuseid täita, kui peab laskma ümberpanna venekeelde kõike seda, mis haiged räägivad. Silmaspidades, et Eestimaa õlikonsortsiumi ettevõttes Sillamäel on töö peajaslikult eestlased, siis on ka niisuguse velseri ametisse määramine, kes ei valda riigi keelt, suur väärarv, mida haigekassa juhatus ei taha parandada, olgugi et tema tähelepanu on sellele juhitud isegi tööliste poolt ja ka haigekassa juhatusel esimehe Eduard Viikmanni poolt. Viimane pidas üksinda eelmistes punktides nimetatud väärnähtuste vastu võitlust haigekassas, kuid silmaspidades, et kõik tema nõudmised ei saanud täidetud, oli sunnitud ta haigekassa juhatusel lahkuma. Niisugune vägivaldne haigekassa asjaajamise venekeele sissetoomine ja venelaste ametisse määramine, kes ei valda riigi keelt, saaks ka edaspidi arusaamatusi tekitama haigekassa juhatusel ja ametkonnas, mis otstarbekohatuks tuleb pidada; nende väärnähtuste kõrvaldamist ei saa oodata praeguse juhatusel poolt, naga see eelpooltoodud asjaoludest küllalt selge peaks olema.

3) Haigekassa juhatus on ettevõtete revideerimiste puhul mitte mõistnud otstarbekohast tasumise viisi revideerimistest osavõtjatele maksuma panna: nii on antud tasu ületundide eest ametnikkudele ja juhatusliigetel ilma arvestamata kui palju keegi tegelikult tunde on teinud. Kui ka juhatusel ja revisjonikomisjoni liikmed pealegi ületunni tööde eest tasu saavad, siis ei ole kedagi olemas, kes neid ületunde kontroleeriks, missugune arvestamine viis pidi arusaamatusi ja rääkimisi sünnitama, mille ärahoidmiseks ja tagasitõrjumiseks haigekassa juhatusel jõuetu on. Erapoolelt ekspert V. Luksepp, kes minu poolt välja kutsutud, tõendab kindlasti, et revideerimiste juures on kindlasti ilmaaegu tühja tööd tehtud ja ületundide arvu suurendatud, isäranis a.-s. „Silva“ ettevõtte revideerimise puhul. Ka minu arvates on ettevõtete revideerimise puhul liiga palju ületunde arvesse pandud, mida võiks illustreerida järgmiselt: Oletame, et a.-s. „Silva“ aastas kõik kuud töötas ja seal maksimaalselt 500 töolist; et iga tööline ja ametnik saab 2 korda kuus palka ja 2 palgalehe järele, siis saaksime $500 \times 2 \times 12 = 24000$ summat. Kui ühe summa ülesotsimiseks ja üleskirjutamiseks kuluks maksim

Leopold Johanson,

töö-hoolekande- ja haridusminister uues valit-
suse koosseisus. Sündinud Tartus 3. veebr.
1888. a. kehvade vanemate lapsena. Algkoolis
õppimist lõpetades, vaevalt 14-aastase poisi-
kesena, pidi enese ülespidamise eest hakkama
hoollitsemata, asudes „Postimehe“ trükkikotta tee-
nistusesse. Töötas trükitöölisena Tartus ja

maalselt 3 minutit, siis oleks selle töö tege-
miseks vaja 72000 minutit, ehk arvesse võt-
tes 7 tunnilist tööpäeva, kuluks selle tegemi-
seks ühel inimesel ära 72000 = maksimum 7
60.7.25

kuud. Kui ühe korraliku ametniku-revidendi
palgaks arvata 150 krooni kuus, oleksid tei-
nud revideerimise kulud välja a.-s. „Silvas“
 $150 \times 7 = 1050$ kr. tegelikult on aga kulutatud
selle peale 2574 kr. 32 senti, mis ei anna tun-
nistust, et siin oleks haigekassa juhatus pere-
meheliku hoolega talitanud.

5) Ettevõtete revideerimist on toimetatud
liiga suure hulga osavõtjatega, nii et on juhtu-
mine isegi olnud, et kõik ametnikud on väl-
jas olnud ja asetäitjaks kutsutud juhatus
liige; harilikult on aga ainult üks ametnik
jäänud haigekassasse, kuna teised kõik ühes
väljas olnud. Nii suure hulga inimeste (3—5)
osavõtmine revideerimistest ei ole millegagi
muuga põhjendatud kui ainult seega, et või-
maldada kasulikkude kõrvalteenistust igale ühele
haigekassa asjaajamisest otsekohe huvitatud
liigetele, sest ettevõtete revideerimisest võt-
sid osa peale ametnikkude ka juhatus ja
revisjonikomisjoni liikmed.

6) Ettevõtete revideerimiste arvete esita-
mise juures ei ole haigekassa juhatus neid
vaevaks võtnud kontrollida, vaid kõik nii

Helsingis kuni 23. eluaastani. Oma haridust
täiendades keskkooli õhtukursustel Tartus, töö-
tas mõni aeg „Postimehe“ toimetuses reportöö-
rina, kust trükitöölise streigi puhul lahkuma
sunniti, kui end trükitöölise, kes „Postimehe“
peatoimetaja nõudmisele — trükkikojas streigi-
murdjana töötada — ei alistunud.

Kui 1914. a. esimesed haigekassad ellu kut-
suti, valiti Johanson Tartu Üleüldise Haige-
kassa esimeseks asjaajajaks, kus töötas 1918.
aastani, vahepeal Tartu linnavalitsuses raama-
tupidajana töötades. Vabariigi algul määrati
töökaitse komissariks Tartu, hiljem töö-hoole-
kandeministeeriumi kinnitussajade toimkonna
juhatajaks.

Asutava kogu valimistel valiti Tartu töö-
liskonna poolt Asutava Kogu liikmeks. Hiljem
valiti ka riigikogu liikmeks Tartu ja Tartumaa
tööliskonna esitajana 1., 2. ja 3. Riigikogusse.

Eestimaa Haigekassade Liidu ellukutsumisel
kutsuti 1925. a. Liidu asjaajajaks-instruktoriks
ja ajakirja „Haigekassa“, hiljem „Töö ja Ter-
vis“ toimetajaks, missugustest kohustest 1928.
a. lõpul töö-hoolekandeministeeriumi juhtimi-
sele asudes tagasi astus.

L. Johanson on lugematu kordadel esi-
nenud koosolekutel, loengutel ja Riigikogus töö-
kaitse, töөлiskinnituse, tööistervishoiu hoole-
kande j. t. sotsiaalküsimuste selgitamiseks, al-
gatanud ja esitanud valitsusele mitmed eelnõud,
sotsiaalkindlustuse ja töökaitse alal. Ajakirja-
des, ajalehtedes j. t. väljaannetes avaldanud
töölisküsimusse puutuvaid kirjeldusi.

Väsimata töömehele, kes töötanud 15 aastat
vahetpidamata sotsiaalolukorra parandamiseks,
visalt võideldes oma töökspidamiste eest, soo-
vime raugemata jõudu ja püsivust ka uuel vas-
tutusrikkal kohal.

väljamaksnud, nagu need esitatud: a) ületun-
dide kontroleerimiseks ei ole haigekassa ju-
hatus pidanud ületundide arvestamise tabelit,
vaid on kinnitanud arved ainult arvetes enes-
tes avaldatud andmete põhjal; paljudes arve-
tes ei ole aga ülestähendatud, mis ajast mis
ajani on ületunnitöö kestnud. Haigekassa ju-
hatusel oleks küllalt põhjust olnud ületunni
aega erilise kontroleerimise alla võtta, kuna
ületunni töö liiga sagedane oli ja üksikud üle-
tunnid tööpäeval kuni 16 tunnini ületasid (a.-s.
„Silva“ revideerimine 16. aug. 1928. a. b) söi-
dukulud autoga on maksetud nii, nagu oleks
igauks iseseisvalt sõitnud, selle peale vaata-
mata, et kaassõitjaid oli 4 isikut; ka ei ole
ametnikkude arved täpsed, sest ühe ja sama
kauguse peale esitatakse mitmesugused kilo-
meetri arvud; c) teiste ametnikkude asetäi-
mise eest on maksetud eritasa ületundide näol
aja eest, kuna seesama ametnik pidi tööl
olema; d) ületundide arvestamiseks on ala-
seks võetud 6-tunniline tööpäev ilma mingi-
suguse aluseta, kuna see aga peaks mitte vä-
hem olema kui riigiteenijatel; e) ületunnitöö
tasu ei ole mitte arvatud väljaminnest amet-
niku tegelikust palgast, vaid on kõigile võe-
tud ühesugune ja 1½ korda suurem kui hari-
lik töötunni tasu; f) revideerides ettevõtteid,
kas need kõikide väljamakstud palgade pealt
on haigekassa heaks kinnitussmaksu arvesse

võtnud, ei ole haigekassa juhatus seda aga mitte teinud oma ametnikkude kohta, kes ka on haigekassa liikmed ja kelle palgast tuleb ka 2% maha arvata; alles alates 23-st märtsist 1928. a. on seda hakatud tegema, kuid eelmise aja eest on see tegemata jäänud.

8) Revideerimisest saadud tulu on pea kõik läinud revidentide kätte, kuna puhtas rahas sissetulnud ettevõtete revideerimiste arvel summa teeb välja 4720 krooni; revideerimiste kulud teevad aga välja 3695 kr. Kui arvesse võtta aga seda kulu, mis on sünnitanud suure hulga ametnikkude eemalhooldmine otsekohest tööst, siis ei ole revideerimistest saadud otsekohene tulu kuigi suur.

Kõigest ettetoodudst selgub, et praegune juhatus ei ole osanud niisugust korda maksa panna, mis oleks igasuguse pinna ära võtnud juttude ja kaebuste tekkimisele, nagu oleks juhatus ja ametnikud toimunud mitte üksinda haigekassa huvides, vaid ka isiklikes ainelistes huvides. Kõigis ettetoodud väärnähtustes ei ole mitte ükski juhatuseliikmed süüdi, kes mõõdaminev element haigekassas on, vaid vahest veel rohkemgi ametnikud, kes oleks pidanud maksvaid seadusi, põhikirja ja asjaajamise korda paremine teadma, kuna nad haigekassas juba mitmed aastad teenivad, ja kes oleks pidanud hoiatama juhatus ja valvel olema ka enda kohta, et isiklikud ainelised huvid ei domineeriks üldhuvide üle. Praegune ametnikkude koosseis haigekassas on niisugune, et siin suured muudatused tulevad ette võtta: Kõige pealt peaks palgatama ametisse üks vastutav asjaajaja-raamatupidaja ja viimasega kui ka teiste ametnikkudega maksa panna kindel kirjalik lepinguvaheline alus, et ära jääks alalised ületunnitööde tasude nõudmine ja kauplemine tööpäeva pikkuse üle. Mitte ükski juhatuseliikmed kui vastutavad isikud haigekassa juhtimise eest peaks tabama eelpooltoodud karm otsustamine, vaid ka ametnikud ei pea ilma karistamata jääma, kuna nende süü tegelikult vahest veel suurem on kui juhatuseliikmete oma.

Haigekassa voliniku seletus. Haigekassa volinik adv. Veiss peale aruandja seletust saab asja kohta sõna ja seletab: „Ärakuulunud tööinspektori ettepanekit ja mõnede kinnitusameti liikmete arvamisest, mina kui jurist, pean tähendama, et mingit seadusevastast tegevust haigekassa juhatusetegevuses ei leidu ja pean postesteerima kõigi nende õiguste vastu, missuguseid püüab omada endale kinnitusamet. Kinnitusameti liikmed Mitt ja Luksepp panevad ette täita tööinspektori teadvalt mittekohast nõudmist kohtu kätte anda juhatus; sellest ei või mingit juttugi olla. Käesoleva asja otsustamise juures on minu arvamise järgi tarvilik lahendada kolm küsimust: kas tegutses kogu aeg haigekassa juhatus seaduse ja põhikirja piirides? kas täitis juhatus 15. dets. 1928. a. tehtud kinnitusameti otsust? ja lõpuks kas tegutses peakoosolek oma otsust 23. dets. 1928. a. tehes seaduse alusel ja põhikirja järele? Asudes nende küsimuste arutusele peab kinnitusamet kõige pealt selgitama, missugused õigused on kassa juhatusel, peakoosolekul ja kinnitusametil. Protesteerides nende vastu, kelle arvamisest kinnitusamet on haigekassa peremees, mina pean

konstateerima, et ainuke peremees, kellele kuulub nii õelda seadusandline võim, kes otsustab enda olemasolu kohta, on kahtlemata peakoosolek. Peale põhikirjas § 54 näidatud õiguste peakoosolekule kuuluvad kõik peremehe õigused, mis on ettenähtud Töökaitse sead. § 250 viimases punktis. Juhatusesele kuulub täitev võim ja tema on otsekohehes rippuvuses peakoosolekust, kelle tahet tema täidab. Kinnitusametile kuulub ainult järelevalve õigus seaduse nõuete ja põhikirja täitmise suhtes, s. o. vormilisest küljest. Asudes esimese küsimuse läbi vaatamisele, peab tunnistama, et ei ole mingisuguseid andmeid arvamiseks, et juhatus ei oleks tegutsenud heas usus ja seaduse ja põhikirja piirides. Revisjonikomisjoni otsus kõneleb, et juhatusel oli täielik usaldus, niisamuti ka peakoosoleku otsus 23. detsembrist 1928. a. Teises küsimuses on kinnitusameti otsus 15. dets. 1928. a. täiel määral täidetud. Juhatusetegevuse põhjal on see otsus täitmisele võetud ja saadatud ettepanekud raha tagasimaksimise kohta, mis aga puutub raha tagasimaksimisesse, siis see võib teostatud saada ainult kohtu poole pööramise läbi. Peakoosolek tegutses 23. dets. 1928. a. kui peremees, kes varustatud seaduse poolt vastavate õigustega. Juhatusetegevusest räägib selget keelt see, et kassas on olemas umbes 1.500.000 senti. Teenija ja juhatuseliikme ameti ühe isiku poolt täitmise eest räägib Töökaitse seaduse § 261.“

Haigekassa voliniku seletuse peale tähendab aruandja, et voliniku seletuses midagi olulist ei leidu, mis ettekandes tähendatud asjaolusid ümber lükkaks, vaid voliniku seletus käsitab küsimusi, missugused õigused tema arvates on haigekassa juhatusel, volinikkude peakoosolekul ja kinnitusametil. Niihästi haigekassa juhatus, volinikkude peakoosoleku kui ka kinnitusameti võimupiirid on kindlaks määratud haigekassa põhikirjas ja seaduses ning kinnitusameti seaduses ja kodukorras, ja nende järele on kinnitusamet talitanud ja otsustanud. Tähelepanu vääriv on voliniku seletus, et juhatus on otsustanud summad sisse nõuda, kuid see võib teostatud saada ainult kohtu teel. Selle seletuse järele on juhatus küll otsustanud eneselt summad sisse nõuda, kuid maksimisest isiklikult loobunud ja tahavad ise enese vastu kohtus nõudmisega esineda. See voliniku seletus on ebaloogiline. Töök. sead. § 2550 on maksvuse kaotanud.

Otsus: Kinnitusamet ärakuulunud asjasse puutuvad seletused ja läbi vaadanud toimetuse, leiab, et Narva üldise haigekassa juhatus ei ole täitnud kinnitusameti koosolekul 15. dets. 1928. a. Narva üldise haigekassa kohta selles asjas vastu võetud otsust tähtajaks, seega ei ole kõrvaldanud neid seaduse ja põhikirjaga mitte kooskõlas olevate tegude tagajärgi, missuguste kõrvaldamist kinnitusamet Tööstuslike töö seaduse § 365 põhjal tähtaja jooksul nõudis. Haigekassa juhatus on küll otsustanud kinnitusameti otsuses tähendatud isikutelt summad sissenõuda, kuid juhatuseliikmed ise ei ole sissenõudmist mitte toimetanud oma eest, mitte neidki väikseid summad, nagu Leopold Ups'il 8 krooni, Heinrich Niggul'il 4 krooni ja Grigori Anitshkov'il 26 krooni, sest kui otsustati summad väljaspoolt juhatuselt olevatelt isikutelt sissenõuda, oleks juhatuseliik-

med ise pidanud ka summad sissemaksma. Juhatus pole ka teatanud tähtjaks, missugused teised sammud kinnitusameti otsuse täitmiseks on ettevõetud. Summad on tasunud ainult revisjonikomisjoni liikmed Aug. Soe — osaliselt ja V. Brokhausen ning endine juhatuse liige Vladimir Vassiljev. Võib arvamine tulla, et juhatuse liikmed põhjendavad mittemaksmist asjaoluga, et volinikkude peakoosolek 23. detsembril 1928. a. on otsustanud need summad osale isikutele, kellelt otsustatud oli summad tagasi nõuda, tagasimaksta, kuid see asjaolu ei saa käesolevas asjas mõõduandev olla kinnitusameti otsuse mittetäitmiseks, sest volinikkude peakoosolekute otsuste seaduslikkuse järele valvab seaduse alusel kinnitusamet ja seni kui volinikkude peakoosoleku otsused ei ole jõusse astunud, ei saa haigekassa juhatus neid otsusi ellu viia. Pealegi on volinikkude peakoosolek 23. dets. 1928. a. päevakorra p. 3 all otsustanud asju (lisa elarve vastuvõtmine kinnitusameti otsuses 15. dets. 1928. a. tähendatud summade isikutele tagasimaksmise kuludeks ja otsus rahalisi väljaminekuid teha), mis koosoleku päevakorras p. 3 ei olnud ettenähtud, sest põhikirja § 64 järele võib peakoosolek ainult neid küsimusi arutada, mis kassa juhatuse poolt § 62 korras tähendatud päevakorras on üles võetud ja teada antud. Haigekassa juhatuse poolt kokkuseatud ja volinikkudele teadaantud päevakorra p. 3 all oli ettenähtud „revisjonikomisjoni aruanne“, seega volinikkude peakoosoleku otsus „selles asjas jõusse jääda ei või sarnasel kujul, mis pärast eelpool toodud asjaolu olla ei saa kinnitusameti otsuse mittetäitmise põhjenduseks.

V. V. Schmidt,

Nõukogude-Vene töö-komissar, alates 1918. a. Pühitses m. a. novembrikuul oma 10-aastast juubelit töö-hoolekandekomissarina.

Haigekassa juhatus on talitanud kergemeelselt ja omakasu püüdvalt kr'ude tegemisel, kuid kuriteo tundemärke kinnitusameti arvates asjas ei leidu, sest juhatus on haigekassa tulev ja minev element, mis pärast ka eksimised tekkida võivad, kuid need eksimised tulevad avalikustulekul heaks teha ja kahjud tasuda, mida Narva üldise haigekassa juhatus aga teha ei taha. Asjade seadusepärane ajamine rippub haigekassas palju ära ametnikkude asjatundlikkusest ja oma kohuste korralikust täitmisest, Narva üldise haigekassa osa ametnikkude suhtes aga, nagu asja kohta puutuvast ettekannetest ja andmetest kinnitusametile selgus, seda ütelda ei saa, pealegi on haigekassas tööjõudude hulgas neid, kes ei valda riigi keelt, mis tööle takistuseks on. Ka puudub haigekassa asjaajamises vastutav ja juhtiv jõud jooksva töö juhtimiseks, kes ametnikkude töö järele valvaks ja seda kooskõlastaks, sest juhatust selleks pidada ei saa põhjusel, et juhatus alati koha peal ei viibi, mis pärast puudub ametnikkude töö suhtes järelvalve ja kontroll.

Kinnitusamet aga, kui haigekassa peakoosoleku ja juhatuse kui ka asjaajamise järelvalve asutus ei saa lubada, et haigekassat, kui avalikõiguslist asutust, edasi juhiksid isikud, kes talitanud on põhikirja ja seaduse vastaselt, määrates omale tasu ja võttes seda ilma peakoosoleku sellekohase otsuseta ja teinud ülekulutsi juhatuse liigetele ja ametnikkudele tasu maksmisega, viimastele pealegi kinnitus-

ameti seisukohalt, ebasuurte ja õigustamata normide järele, mille järeldusel haigekassa summased kulutatud on otstarbeteks, mis seaduses ja põhikirjas ei ole ettenähtud, pealegi keeldudes täitmast kinnitusameti korraldusi, mis juhitud asjaajamise seaduslike raamidesse viimiseks määratud tähtaja jooksul; samuti, et haigekassa ametkond töötaks ilma kontrollita ja tööjõudude hulgas oleksid riigikeele mitteoskamise tõttu isikud, kes tööd raskendavad, sellepärast tulevad praeguse juhatuse liikmed haigekassa juhtimiselt kõrvaldada ja kassa valitsemine anda teiste seaduses ettenähtud isikute hoolde ning neile kohuseks teha haigekassa juhtimine ja asjaajamine korraldada otstarbekohaselt. Haigekassa juhatuse põhjendused kinnitusameti 15. dets. 1928. a. otsuse mittetäitmise kohta osas, mis kassa ametnikkudel summade tagasinõudmise kohta käib, on aluse- tud ja ümberlükatavad, sest ületunnitööde tasu, päevarahade ja sõidukulude määrad ei ole, nagu juhatus arvab, kassa põhikirjas ega seaduses, mis neid norme õigustaks, ettenähtud, vaid neid tasusid on juhatus maksnud ametnikkudele oma äranägemise järele ja maksnud kõrgete ja põhjendamata arvu ja normide alusel, nagu ületunni tasu teel viibimise aja eest, sõidukulused maksnud ühte kohta sõidu puhul mitme isiku koosõidu korral igale isikule eraldi terves summas, kuna koosõidud kogu-

summas alati odavamad on ja tegelikult neil sõitudel ka said saajatele maksetud.

Kõige ülemaltoodud ja tööstuslise töö seaduse §§ 366 ja 367 ning kinnitusameti seaduse § 13, I jao, pp. 10, 17 ja 18 põhjal kinnitusamet ühel häälel otsustas:

1) Tagandada ametist ja Narva üldise haigekassa juhtimiselt juhutuse liikmed: Heinrich Niggol, Leopold Ups, Aleksander Krassilnikov ja Georgi Anitshkov ning asemele kutsuda volinikkude peakoosolekul 10. al. juunil 1928. a. valitud asemikud: Peeter Rõbakov, Aleksander Roose, Julius Normann ja Lavrenti Mandrik ning neile kohuseks teha vanalt juhatuselt asjaajamine ülevõtta hiljemalt 10. jaanuariks 1929. a.;

2) ettepanna uuele juhatusle lõpetada otsekohe teenistuslepingud praeguste haigekassa kantsleil ametnikkudega ja ametisse kutsuda riigikeelt valdajad isikud, kelledega otsekohe sõlmida kindlad teenistuslepingud, kus ära tähendada poolte õigused ja kohustused. Ametisse kutsutavate hulgas peaks olema üks ametkonna tegevuse eest vastutav kompetentne asjaajaja-raamatupidaja;

3) kinnitusameti otsus 15. detsembrist 1928. a. uuel juhatusel täies ulatuses hiljemalt 1. veebruariks 1929. a. ellu viia.

Edasikaebus kinnitusnõukogule ühe kuu jooksul otsuse ära kirja kättesaamise päevast arvates.

Narva Üleüldise Haigekassa volinikkude peakoosolekul 23. dets. m. a. vastu võetud otsuste tihistamine.

Kirja juures 30. detsembrist 1928. a. nr. 1717 saatis Narva üldise haigekassa juhatus kinnitamiseks volinikkude peakoosolekul 23. dets. 1928. a. vastu võetud otsused peakoosoleku protokoll nr. 5 ära kirjana ühes eksemplaaris. Protokoll ära kirjalole olid juure lisatud peakoosolekust osavõtnute ja puuduvate volinikkude nimekiri ning haigekassa 1929. a. eelarve alajaotus. Kinnitusameti seaduse § 13, I jao p. 16 alusel on protokollis tähendatud otsused kinnitusametile järelevalve korras läbivaatamiseks ja otsustamiseks ette pandud. Otsused on tehtud volinikkudele kättesaadetud kutsete päevakorras tähendatud küsimuste kohta ja nimelt: 1) Koosoleku juhutuse valimine. 2) Juhutuse aruanne haigekassa käesoleva (s. o. 1928. a.) tegevuse kohta. 3) Revisjonikomisjoni aruanne. 4) Abirahade ja arstimise normide kindlaks määramine kassaliigetele 1929. a. peale. 5) Abiandmist normide kindlaks määramine kassaliigete perekonnaliigetele 1929. a. peale. 6) Päevarahade ja sõidukulude kindlaks määramine haigekassa volinikkudele, kes valitud 1929. a. peale. 7) Tasunormide, päevarahade ja sõidukulude kindlaks määramine ja kinnitamine juhatusliigetele ettevõtete kontroleerimisest osavõtmise eest ja komandeerimise korradel ameti asjus. 8) Käesoleva aasta eelarve selgitamine ja lisaelarve kinnitamine 1928. a. peale. 9) Haigekassa ja apteegi eelarvete läbivaatamine ja kinnitamine 1929. a. peale. 10) Haigekassa volinikkude valimise küsimus 1929. a. peale. 11) Haigekassa põhikirja § 59 täiendamine pkt. 7, haigekassa volinikkude valimise peale protesteerimise tähtaja äramääramiseks. 12) Volinikkude peakoosolekule esita-

tud palvete otsustamine. 13) Koosolekul algatud küsimused.

Koosolek päevakorras mingisuguseid muudatusi teinud ei ole.

Asja arutamise juures viibisid koosolekul haigekassa volinik adv. Fr. Weiss, juhutuse liige L. Ups, revisjoni komisjoni liige V. Brokhausen ja kassa ametnik A. Koppel.

Aruandja ettekanne: Aruandja omas ettekandes asja kohta, seletas järgmist: 1) Kinnitusameti otsust 15. detsembrist, et juhutuse ja revisjonikomisjoni liigetelt tuleb sissenõuda summad, mis on neile välja maksetud tasuna, kuid peakoosoleku poolt mitte määratud, ei tule mitte võtta juhutuse otsusena, mida tarvis oleks olnud veel peakoosolekul kinnitada, vaid kui kinnitusameti otsust, mida juhutuse liikmed olid sunnitud täide viima 1. jaanuariks 1929. a. Sellepärast on peakoosoleku otsus „käesoleva juhutuse ja revisjonikomisjoni liigetelt ja eelmise juhutuse liigetelt nende poolt saadud tasude, millede kohta puudub peakoosoleku määrus sissenõudmise asjus ilmaaegne ja ei kuulu peakoosoleku otsustamisele. Otsus kassa ametnikkude palkamise ja neile tasu maksmise asjus, on tehtud kinnitusameti koosolekul 15. dets. 1928. a. vastuvõetud otsusega kooskõlastamata; ei ole ka protokollist näha, et koosolek oleks kinnitusameti otsuses tähendatud normisid kaalumisele võtnud.

2) Päevakorra p. 3 all — revisjonikomisjoni aruanne — on otsustatud ametnikkudele ületunni tööde tasumiseks, sõidukuludeks ja ettevõtete kontroleerimise peale kulutatud eelarvest ülekulutuste tasakaalu viimiseks, lisa eelarvena kinnitada kulusid 1.389 kr. 8 senti. Need kulud on enim tehtud ja tööspektori revideerimisel avalikuks tulnud ning nende ülekulutuste hulgas on tasud, mis kinnitusameti otsusega 15. dets. 1928. a. on otsustatud sissenõuda kui mitte põhikirjaga kooskõlas tehtud väljaminekud (tasud juhutuse ja revisjonikomisjoni liigetele). Haigekassa põhikirja § 84 põhjal võib juhatusliigetele peakoosoleku poolt määratud suuruses tasu maksta, s. o. peakoosolek määrab ette kindlaks, misugust tasu juhatusliikmed saavad. Seda tasu on juhatusliikmed ka ehk saanud, kuid peale seda veel need summad, mis neilt on otsustatud tagasi nõuda ja viimased on saadud ilma peakoosoleku määramiseta. Kui viimased saadud on põhikirja vastaselt, see asjaolu juba kinnitusameti poolt kindlaks tehtud ja vastav otsus vastu võetud, siis ei ole volinikkude peakoosolekul ei seaduslist ega moraalset alust neid summasisid tagant järele kinnitada, mispärast ka samas päevakorra p. 3 tehtud otsused summade tagasimaksmise kohta mitteõiged on. Pealegi on niilhästi lisaelarve kinnitamine kui ka tagasimaksmise otsused tehtud päevakorra punkti arutamisel, kus need küsimused ei olnud ette nähtud.

3) Otsustatud on päevakorra p. 6 all maksta 1929. a. peale valitud volinikkudele, kes väljastpoolt Narvat koosolekule ilmuvad, sõidukulud raudteel 3. kl. tariifi suuruses ja päevaraha 2 krooni. Seadus ega kassa põhikirja seesugust kohustust haigekassale peale ei pane ja see otsus on seadusevastane.

4) Päevakorra p. 7. all vastu võetud otsus juhutuse ja revisjonikomisjoni liigetele tasu

maksmise kohta komandeerimiste puhul, samuti ka ettevõtete revideerimistel, võimaldab piiramata kulude tegemist. Ette tasu määrata juhatase ja revisjonikomisjoni liigetele ettevõtete kontroleerimiste puhul, kui teada ei ole kas need isikud oma teadmiste poolest suudavad seda tööd teha, on põhjendamata.

5) Haigekassa 1929. a. eelarve on vastu võetud tasakaalus 70.000 krooni suuruses, kuid seda kinnitada ei saa, sest valitsemise kulud on liig suured ja teevad väija 23% kogu kulddest; iseäranis on suured tasud juhatase ja revisjonikomisjoni liigetele, igasugused päevaja sõidurahad ametnikkudele, kui ka juhatase-liigetele. Eelarve kokkuseadmisel ei ole arvestatud kinnitusameti koosolekul 15. dets. 1928. a. vastu võetud otsustega kulude suhtes ja kuludeks ettenähtud seadusevastaseid väljaminckuid, nagu seda on tasumaksimine volinikkudele peakoosolekute osavõtmise eest. Haigekassa apteegi eelarves ei ole põhjendatud loodetavad tulud. Haigekassa valitsemise kuludeks eelarvesse võetud ettenägemata kuludeks 1.039 krooni on liig summa. Valitsuskulud teistes kassades on 6—14%.

6) Otsus volinikkude valimisi toimetada hiljemalt veebruarikuul 1929. a. on praeguste

volinikkude volitusaja piiramine, sest praegused volinikud on valitud põhikirja § 58 alusel ühe aasta peale ja nende volituste aeg ei ole veel mööduud. Pealegi seisavad praegu paljud ettevõtted, mis pärast nende eemale jäämine valimistest kuidagi soovitav ega lubatav ei ole.

Otsus: Kinnitusamet Narva üldise haigekassa volinikkude peakoosolekul 23. detsembril 1928. a. vastuvõetud otsused läbivaadanud ja aruandja seletused ärakuulanud, leiab, et peakoosoleku protokollis nr. 5 tähendatud otsused, peale otsuste, mis tehtud pp. 4, 5, 11, 12 all, tühistada tulevad neil põhjustel ja motiividel, mis aruandja poolt ettekantud, sellepärast ja kinnitusameti seaduse § 13, I jao pp. 11 ja 16 ning Narva üldise haigekassa põhikirja § 71 põhjal, ühel häälel otsustas:

Narva üldise haigekassa volinikkude peakoosoleku poolt 23. dets. 1928. a. vastu võetud ja peakoosoleku protokollis nr. 5 punktide 2, 3, 6, 7, 9, 10, 13 all sissekantud otsused — tühistada.

Edasikaebus kinnitusnõukogule ühe kuu jooksul otsuse ärakirja kättesaamise päevast arvates.

Haigekassade tegevusest.

Baltiriikide haigekassade nõupidamine:

Käesoleva aasta aprillikuul on kavatsus kokku kutsuda Riias Baltiriikide haigekassade liitude konverentsi. Osa võtaksid kavatsustavast konverentsist Läti, Leedu ja Eesti haigekassade liidud igaiüks 5 esindajaga. Ettenähtud on päevakorras: 1) Nõupidamise avamine ja juhatase valimine. 2) Aruanded haiguskindlustuse seisukorrast Eestis, Leedus ja Lätis. 3) Haigekassade ja arstide vahekord. 4) Haiguskindlustuse põhimõtted. 5) Alalise ühenduse loomise küsimus Balti riikide haigekassade vahel. 6) Mitmesugused küsimused.

Tarbekorral võib päevakorras veel muudatusi teha.

Balti haigekassade konverentsi kokkukutsumise küsimus on Läti haigekassade tegelastega kokku puutudes mitmel puhul kõne all olnud. Konverentsi kokkukutsumist on alati pooldanud nii Eesti kui Läti tegelased. Nüüd on Kovno haigekassa direktor Vilkaits hiljuti Riias viibides teatanud, et ka Leedus mitu territoriaal-haigekassat organiseerimisel, mis 1. jaan. 1929. a. oma tegevust algasid. Leedu haigekassa esitaja on soovi avaldanud, et Läti haigekassade liit Balti riikide haigekassade konverentsi kokkukutsumise algatuse enese kätte võtaks, missuguse ettepanekuga Läti haigekassade liit täiesti nõus olles, üleskutsega selles asjas ka Eesti haigekassade liidu poole on pööranud.

Tallinna Ühise Haigekassa ja Tallinna arstkonna vaheline tülküsimus.

Tallinna Ühise Haigekassa ja Tallinna arstkonna vahel sõlmiti 30. okt. 1928. a. ajutine

kokkulepe 3 kuu peale 1. novembrist kuni 1. veebruarini 1929. a. Selle aja kestes pidid pooled asuma läbirääkimistesse lõpuliku lepingu sõlmimiseks.

Senini on haigekassa juhatase ja arstkonna esinduse vahelisi ühiskoosolekuid peetud 2, ilma tagajärgede saavutamata. Haigekassa tingimused organiseeritud arstkonnale on osutunud vastuvõetmatuks, sest haigekassa juhatase nõudmine on, et arstide organisatsioonidega sõlmitud leping oleks alla kirjutatud iga arsti poolt, kes selle lepingu alusel valmis töötama on. Ka on haigekassa nõudmine, et haigekassa arstideks võivad olla arstid, kellel mõneaastane arstipraktika. Samuti nõuab haigekassa omale õigust ka väljaspoolt arstide organisatsioone palgata omale arste, oma äränagemise järele.

Haigekassal on kavatsus palgata kindlapalgalisi arste, kes töötavad ambulatooriumides ja vähema arvu eriarste, kelle juure ambu-võiksid. Senini on haigekassa erilepingud sõlminud 11 arstiga, kes 8 ambulatooriumis töötavad. Mitmete arstidega on erilepingu sõlmimiseks läbirääkimised praegu käimas.

Ülaltähendatud kavatsuste kohaselt on ka vastavad määrused haigekassa juhatase poolt välja töötatud ja volinikkude peakoosolekul 16. detsembril 1928. a. vastu võetud, mis 1. jaanuarist 1929. a. maksma hakkasid (vaata Tallinna üh. haigekassa peakoosolek 16. dets. 1928. a. käesolevas nr.).

Arstikond on uue lepingu sõlmimiseks omalt poolt haigekassale järgmised kategoorilised tingimised üles seadnud:

1) Kassaosaliste arstimise monopol antagu täiesti arstide organisatsioonile, 2) ambulatooriumid olgu ainult esimese arstiabiandmise

punktideks, ja nad võiksid tegutseda ainult vabas võistluses eraasutustega, 3) haigekassa teenistusse võidakse palgata ainult organiseeritud arste ja nendega lepingute tegemine peab sündima organisatsiooni kontrolli all, 4) uute ravitusasutuste avamine võiks sündida ainult arstkonna nõusolekul ja 5) et arstkonnale maksetav summa 1.300.000 senti tuleks tasuda iga kuu, vaatamata selle peale, kas arstide arved üle või alla selle summa on. Sarnase lepingu vastuvõtmisega sattuks haigekassa täielikult arstkonna mõju alla ja võiks tegutseda ainult viimase soovide kohaselt. Muidugi mõista ei või sarnasel korral haigekassa ja arstkonna vahelisest kokkuleppesest juttugi olla ja konflikt kestab edasi.

Balti Puuvillavabriku Haigekassa ter- vishoidlised loengud

Balti puuvillavabr. Tarvitajate-ühisuse söögi-
saalis 11., 13. ja 14. detsembril m. a., kus esi-
nesid: L. Johanson loenguga „Emade ja laste-
kaitse“, Dr. K. Villemi — „Tiisikuse vastu võit-
lemine“ ja J. Kõstner — „Gaaside tundmaõppi-
mine ja nende vastu võitlemine“. Kahjuks pidi
12. dets. kavetatud loeng „Naishaiguste üle“,
missugusele suur kuulajate arv ilmunud oli,
ära jääma, kuna vastaval lektoril võimalik ei
olnud seekord kohale ilmuda. Loengutel käis
kuulajaid üldse 109.

Tallinna Ühise Haigekassa volinikkude korralline peakoosolek

16. dets. 1928. a. „Keskkubi“ ruumes, Mundi
t. 3. Koosolekust osavõtjate arv — 90.

Koosoleku juhatajaks valiti Cr. Raudsepp,
abiks K. Kingisepp. Protokolli kirjutajaks R.
Tepvei ja abiks A. Valdmees.

Aruande haigekassa tegevusest kandis ette
juhatuse esimees J. Nurk, andes täieliku üle-
vaate haigekassa seisukorrast ja juhatuse te-
gevusest arstide ja haigekassa vahelise kon-
flikti ajal, tutvustades koosolekut juhatuse
tuleviku kavatsustega.

Aruandega Haigekassade liidu 6. kongressi
üle esines juhatuse liige Mühlhausen.

Kassa- ja perekonnaliikmetele antava arsti-
abi ümberkorraldamise määruse kandis ette
juhatuse esimees J. Nurk. Määruste üksikute
punktide haaval arutamise järele võeti see
järgmiselt vastu:

Kassaliikmetele.

1) Ravimine haigekassa ambulatooriumides
on vaba ja piiramata ning sünnib liikmeraama-
matu ettenäitamisel, milles peab olema üm-
marguse templiga varustatud tsekk. Kui
ambulatooriumi arst leiab, et haige ravimine
mõnesugustel põhjustel ambulatooriumis või-
mata, saadab tema haige eriarsti juurde, tem-
beldades kassaliikme raamatust juba varemalt
ümmarguse pitsatiga varustatud tseki erilise
templiga ja tähtajaga, milleni tsekk maksev.
Tsekile märgitakse haige poolt valitud arsti
nimi. Eriala määrab arst.

2) Kõik Tallinna ja Nõmme polikliinikud on
vabalt tarvitada ja ravimine neis sünnib üm-
marguse haigekassa pitsatiga varustatud tseki
vastu, ehk raha eest, mis haigekassast arve
esitamisel tagasi maksetakse.

3) Oma äranägemise järele võib iga kassa-
liige ilma haigekassa ambulatooriumi poole
pööramata arstiabi tarvitada kuus (6) korda
aastas. Sellekohased tähtajalised load (tsekid)
antakse haigekassa kantseleist enne arsti
poole pööramist ühekordseks tarvitamiseks.

Kassaliikmed võivad vabade tsekkide arv-
vel ka oma raha eest arstiabi tarvitada, mis-
sugused summad arvete järele haigekassa tak-
sidele vastavalt haigekassast tagasi makse-
takse.

Suguhaiguste ravimiseks neid lubasid (tsekk-
ke) ei anta.

4) Ööseti ja pühapäeviti võib haige arsti
poole pöörata esmakordseks abisaamiseks,
õnnetusjuhtumiste ja äkiliste haiguste korda-
del. Sel puhul võib tarvitada ümmarguse
haigekassa pitsatiga tsekki ainult ühe visiidi
peale.

5) Arsti koju kutsuda võivad ainult voodis
lamavad haiged. Niisugustel kordadel on
maksev ümmarguse pitsatiga tsekk, mille peale
arst võib märkida kuni kolm visiiti. Kui ni-
isugune haige, kes ise arsti juurde või ambu-
latooriumi oleks võinud minna, arsti koju kut-
sub, siis on tema kohustatud arsti honoraari
ise tasuma.

Kui haige seda arsti nõudmisel ei tee, siis
võtab arst oma honoraari tasuks arsti tseki
ja teatab sellest haigekassale, mille järele
haigekassa juhatusel õigus jääb arstile makse-
tud summat isikult tagasi nõuda.

Perekonnaliikmetele.

1) Perekonna liikmetele on arstiabi saa-
mine võimaldatud haigekassa ambulatooriumi-
tes liikmeraamatu ettenäitamisel.

2) Arstiabi haige juures kodus, arstide juu-
res, polikliinikutes ja haigekassa hambaarsti-
mise kabinetis on võimaldatud arstitsekkide
vastu.

Arsti juurde minemiseks tööpäevadel päeva
ajal tuleb arsti tsekk haigekassa kantseleis
või haigekassa ambulatooriumis erilise temp-
liga varustada, kus ka arsti nimi haige va-
liku järele ja tseki tähtaeg ära märgitakse.

Kõigil teistel juhustel ei ole tseki tembel-
damine nõuetav.

3) Lisatsekke antakse haigekassa juhatuse
otsusega ainult haigekassa ambulatooriumi
arsti nõudmisel.

Maal elavatele kassaosalistele.

1) Väljaspool Tallinnat ja Nõmme elavad
kassaosalised (kassa- ja perekonna liikmed)
saavad arstiabi kohalikkude haigekassa ar-
stide poolt, arstitsekkide vastu.

Kassaliikmete tsekid peavad olema varus-
tatud haigekassa pitsatiga.

2) Kui maal elavad kassaosalised Tallinnas
või Nõmmel arstiabi soovivad tarvitada, siis
on nende kohta maksavad üldised määrused.

Ülalnimetatud määrus otsustati maksma
panna 1. jaan. 1929. a.

Lisa eelarve 1928. a. kohta kandis ette
esimees J. Nurk, mis peakoosoleku poolt ära
kuulati ja juhatuse poolt ette pandud kujul
vastu võeti, kujul, milles ettenähtud sisse-
tulekud:

Liikmemaksu 6%	Kr. 120.000.—
Arvete pealt saadavad %	2.384.— „ 122.384.—
Saamata tulud	„ 68.616.—

Bilans Kr. 191.000.—

Väljaminekud:

Kassaliikmete abirahad	Kr. 44.918 43
„ arstimine	„ 139.750.—
Perekonna liikm. arstiabi ja abiraha	„ 4.500.—
Juhatuse ja revisjoni kom. tasu	„ 700.—
Trükkikulud	„ 400.—
E. H. Liidu täiendav liikmemaks	„ 81.57
Mitmesugused kulud	„ 650.—

Bilans Kr. 191.000.—

Juhatuse ettepanekul otsustati juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmetele ära viidetud töö tundide eest, mis mitte töö aega ei takistanud, tasu maksta 30 senti tunni eest.

Narva Kalevivabriku Haigekassa volinikkude erakorraline üldkoosolek 19. detsembril 1928. a.

Koosoleku avas juhatuse esimees T. Pere kell 4,15 min. p. l. Koosoleku juhatajaks valiti ühel häälel T. Pere. Selgub, et 30. volinikust koosolekule ilmunud — 26.

Koosolek teeb järgmisi otsuseid:

1) Kassa juhatuse 5 liikme ja 3 kandidaadi valimine järgmise kahe aasta 1929. ja 1930. a. peale, arvates 1. jaan. 1929. a.

Valiti juhatuse liikmeteks: Tõnu Pere,

Andrei Stepanov, August Reitel, Georg Lillestern ja Andrei Vihman.

Juhatuse liikmete asetäitjateks valiti: Johannes Klemets, Kristjan Markus ja Adolf Särg.

2) 3. revisjonikomisjoni liikme valimine 1929. a. peale, arvates 1. jaan. kuni 31. detsembrini. Valiti Semen Grigorjev, Johannes Kabral ja Rudolf Bahberg.

3) Uue haiguskindlustuseaduse kava läbi vaatamine, seisukoha, paranduste ja soovide ülesvõtmine.

Pärast mõtete vahetamist selles asjas võeti vastu resolutsioon:

„Koosolek läbi arutades uut haiguskindlustuseaduse kava, otsustas igakülgsest käesolevat kava toetada, haigekassade iseseisvuse mõttes aga soovi avaldada, et ka tulevases uues kavas haigekassa iseseisvus alles jääks, missuguste iseseisvate haigekassade liikmete arvu alammäär oleks 500 liiget.“ Ettepanek võeti suure hääleteenamusega vastu.

4) Kuulati ära vabriku valitsuse kiri uute hinnamäärade kohta perekonnaliikmete ravitsemise eest vabriku haigemajas, mis maksma hakkavad 1. jaanuarist 1929. a. ja nimelt:

haigemaja öö ja päeva eest kõikidelt haigetelt peale sünnitajate	Kr. 2.—
haigemaja öö ja päeva eest sünnitajatelt	„ 2.50
retsepti ehk kinnisidumise eest	„ 0.50
suure operatsiooni eest (üld. kirurgilised- ja naistehaigused)	„ 5.—
väikese operatsiooni eest	„ 3.—

Mitmesugused teated.

Tervishoiu muuseumi Tallinna osakond

Tallinnas, Väike Pärnu maantee nr. 19-a (Tallinna linna pedagoogilise muuseumiga ühes majas) 2. korral on igal pühapäeval kella 1—5 p. l. avatud. Kella 3.30 alates annab väljapanekute kohta seletusi Dr. Lövi-Mänd.

Välja pandud on järgmised osakonnad: Inimese kehaehitus ja tegevus (anatomia ja füsioloogia), toitmise ja hammaste tervishoid, tiisikus, suguhaigused, nakkushaigused ja nende tekitajad pisikud ning parasiidid, tööstustervishoid, ema ja lapse tervishoid. Väljapanekud on õpetlikud ja igale arusaadavad, millele lisaks veel seletused arsti poolt, sellepärast on soovitatav, et igaüks neid vaatama läheks. Sisseminek maksuta.

Kulud sotsiaal-alal põhjamaades.

Väljaminekud sotsiaal-alal olid Rootsisis 1927./28. a. 7,2% riigi üldväljaminekutest, Norras käesoleva eelarve aasta kestes — 5,4%, Taanis — 24,4%, Soomes 1923.—1927. aastani läbistikku 1,5% aastas. See liig madal protsent riigi väljaminekutest on seletatav sellega, et Soomes sotsiaalkindlustus veel väljaarenemata. Sellestki sotsiaalseks otstarbeks väljaantavast summast langeb suurem osa — 36,8% — laste hoolekandele.

Arstirohtude tarvitamisest Lätis.

Läti ajakirjanduse teatel on kindlaks tehtud, et ühes Läti provintsilinnas haigekassa liige keskmiselt 7 korda enam arstirohte tarvitab kui kindlustamata isik. See nähtus ei takista sugugi aga Läti apteekriisi haigekassa vastu vaenuliselt välja astumast.

Vaimutöö liigväsimum,

iseäranis kui töötada tuleb istudes, toob inimesele rea haigustusi: peavalud, unepuudus või tarvidus pika une järgi, lihaste lodevus, kõhu tegevuse korratus, südame ja igasugused närvihaigused. Tiisikus on siin sagedane külaline.

Et vaimutöö ühekülgse mõju vähendada, selleks on tarvilikud: liigutused, sport värskes õhus, vaimu paelutamine muudele aladele, nagu näiteks muusikale, looduse tundmaõppimisele jne. Iga ühekülgne eluviis on tervisevastane.

Kopsud ja tolm.

Dr. Meinel leidis klaasilihvija kopsutuhast (peale kopsu ärapõletamist) — 30,7% klaasi; kivilõhkuja kopsutuhast 22,7% liiva; liivases maakohas asuva raudteevahi kopsutuhast 18,3% liiva, mis teeb 3,6 kuni 5,3 grammi. Kussmauli arvates on normaalne 1 gr. mõlema kopsu kohta.

Tööriided.

Välisriikides pannakse paljudes vabrikutes suurt rõhku tööliste riietusele, et ära hoida haigusi ja õnnetusjuhtumusi. Tööline ei lähe tööle ega tule töölt närustes tööriietes. Tööajal on tal seljas — tööriided, mida hoitakse vabrikus. Sageli on tööriided vabriku poolt, kes neid ka puhastab.

Töölistel, kes masinate juures töötavad, peavad kitsad riided olema, ilma lintideta ja suurte käisteta. Naistel olgu juuksed kaetud.

Kui tuleb töötada kergesti tuldvõtvate ainetega ja tule juures, on soovitatav kanda asbestist riideid.

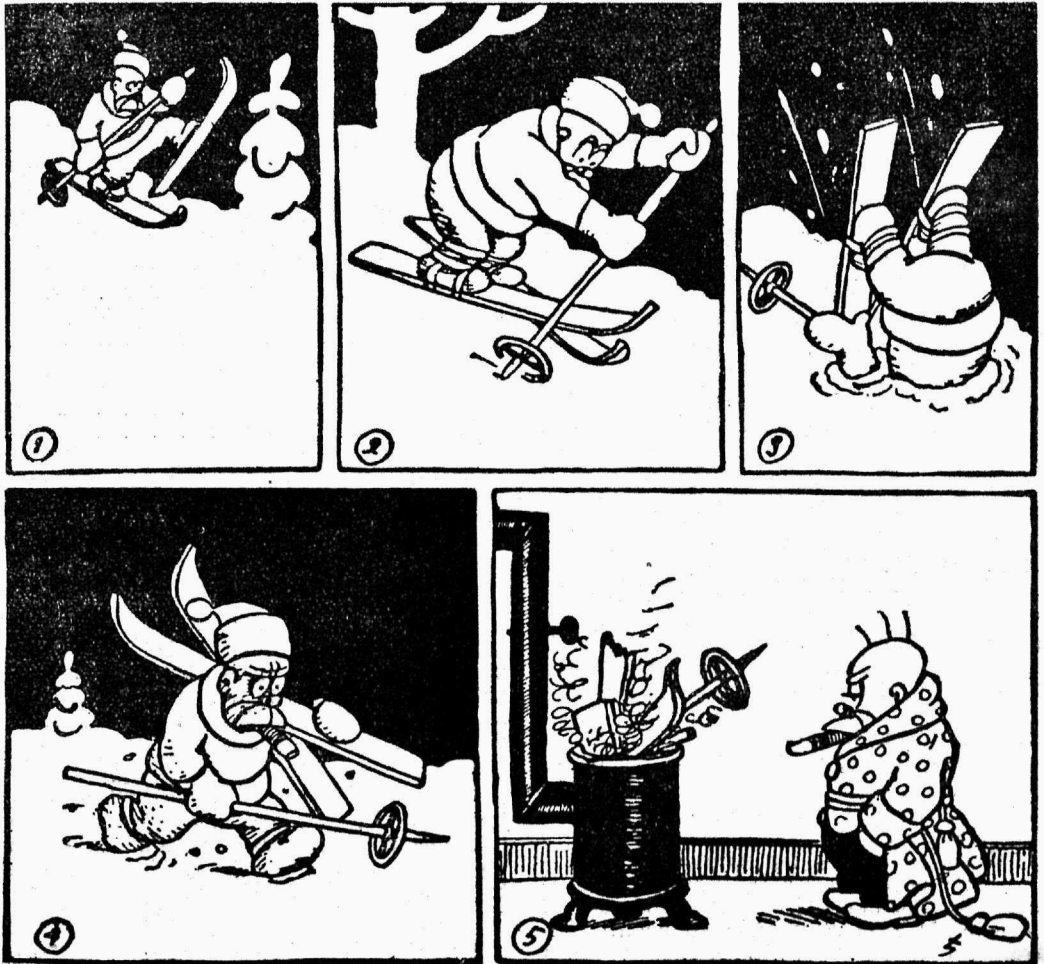
Saapad peavad olema kõvasti jalas, kuid kergesti äravõetavad.

Kus niisked kivipõrandad, seal on kohane kanda puutuhvleid.

Töötades külmas vees, kaitsevad soojust kaotamise eest gummi (guttapertsha) saapad.

Tuuletõmbus ja kõrvahaigused.

Dr. P. Hellat ütleb: „Minu nägemise järele ei ole tihedamat haigusesümitajat ülemiste õhuteede — nina, kurgu, kõri ja ka kõrvade juures, kui tuule läbitõmbamine. Suurem osa sellest, mida külmetamise süüks nimetatakse, tuleb tuule tõmbamisest.

Adamson suusasporti harrastamas.

„Töö ja Tervis“

tellimiste vastuvõtmine
1929. a. peale kestab
edasi.

Tellimise hind postiga:

Aastas — 120 senti, 6 kuu peale — 60 senti, 3 kuu peale — 30 senti, 1 kuu peale — 10 senti.

Välismaale aastas 150 senti.

Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja postiasutused.

Talitus ja toimetus Tallinnas, Nunne tän. 11—6.

Vastutav toimetaja: Juhan Ode.

Väljaandja: Eestimaa Halgekassade Liit.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. nr. 31.